

PROTOKOLL

for

møte i Omsetningsrådet

onsdag 10. februar 2021 kl. 10:00

Digitalt møte

Møtet ble hevet kl. 11:40.

Til stede:	Björg Tørresdal, Thea Susanne Skaug, Lars Petter Bartnes, Marit Haugen, Kjersti Hoff, Trine Hasvang Vaag, Arnfinn Hongseth, Anne Jødahl Skuterud, Anne Berit Aker Hansen, Kristin Taraldsrud Hoff (vara for Ola Hedstein) og Bjørn-Ole Juul-Hansen
Forfall:	Ola Hedstein
Fra Landbruksdirektoratet:	Nina Strømnes Rodem, Jørn Rolfsen, Elsebeth Hoel, Marit Jerven, Hans Peder Hvide Bang, Lise Wirstad Dynna, Mari Holteberg Vold, Mari Vengnes, Kari Helen Telfer, Ellen Karin Solevåg og Ida Louise Bjønness

Saksliste

001/21	Godkjenning av innkalling og dagsorden.....	2
002/21	Godkjenning av protokoll fra forrige møte.....	4
003/21	Orientering fra markedsregulator.....	6
004/21	Alle - Møteplan for Omsetningsrådet 2. halvår 2021.....	8
005/21	Melk - Sats for transport av melk til produksjon av reguleringsprodukter i 2020.....	10
006/21	Egg - Endringer i markedsreguleringsforskriften - Implementering av oppdatert rammeforskrift per 25. november 2020.....	16
007/21	Melk - Endringer i markedsreguleringsforskriften - implementering av oppdatert rammeforskrift per 25. november 2020.....	25
008/21	Melk - Endring i retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter – Reguleringskapasitet.....	36
009/21	Alle - Informasjonshåndtering markedsregulator interne rutiner.....	42
010/21	Grønt - Sletting av heftelse Linge Fruktlager i Fjord kommune.....	50

Saksnr.: 001/21	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 10.02.2021	Tittel: Godkjenning av innkalling og dagsorden	Saksnr.: 21/4485-1

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Innkalling og dagsorden godkjennes.

Godkjenning av innkalling og dagsorden

Saksdokumenter er sendt ut elektronisk til medlemmer og varamedlemmer. Dokumentene er også lagt inn i skyløsningen Jottacloud. Vedlegg er kun tilgjengelig her.

Saksnr.: 002/21	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 10.02.2021	Tittel: Godkjenning av protokoll fra forrige møte	Saksnr.: 21/4485-2

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Protokollen fra møtet 11. desember 2020 godkjennes.

Godkjenning av protokoll fra forrige møte

18. desember 2020 kom Bjørn-Ole Juul-Hansen med forslag til endring i hans kommentar under møtebehandling i sak 106/20 «Kjøtt – Satser prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder 2021».

Landbruksdirektoratet endret protokollen 18. desember 2020 i tråd med Juul-Hansens forslag, og kommentaren ble derfor endret til følgende:

«Bjørn-Ole Juul-Hansen kommenterte at han ser det som problematisk å skulle vurdere et forslag til sats der verken prisgrunnlaget for norsk vare eller prisnivået i spesialmarkedet er kjent for rådsmedlemmene. Det fremkommer heller ikke i saksbehandlingen at det er foretatt sammenligning med prisinformasjon fra andre aktører som tilbyr samme produkter i det norske markedet. Han ber om at det fremlegges noe mer dokumentasjon som gir rådet bedre grunnlag for å vurdere disse satsene.»

Det har ikke kommet flere merknader til utsendt protokoll.

Saksnr.: 003/21	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 10.02.2021	Tittel: Orientering fra markedsregulator	Saksnr.: 21/4485-3

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Presentasjonene fra markedsregulatorene tas til orientering.

Orientering fra markedsregulator

Det ble gitt følgende orienteringer fra markedsregulatorene:

- Korn Anne Jødahl Skuterud
- Kjøtt, egg og fjørfekjøtt Trine Hasvang Vaag
- Melk Marit Haugen

Presentasjonene blir lagt ut i skyløsningen Jottacloud.

Saksnr.: 004/21	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 10.02.2021	Tittel: Alle - Møteplan for Omsetningsrådet 2. halvår 2021	Saksnr.: 20/48723-2

Beskrivelse

I tabellen under foreslås møtedatoer for Omsetningsrådet for andre halvår 2021.

Dato	Aktuelle saker
24. august	Digitalt møte. Omsetningsavgift på korn.
29.-30. september	Eventuelt faktur.
4. november	
6. desember	Budsjettsaker m.m.

Digitalt møte 24. august starter kl. 09:00. Andre møter starter kl. 10:00 og holdes i lokalene til Landbruksdirektoratet. Dersom smittevern eller andre hensyn krever det, kan møtene gjennomføres digitalt.

En eventuell faktur avhenger av gjeldende retningslinjer for reise og smittevern på grunn av koronasituasjonen. Dersom faktur ikke lar seg gjennomføre, blir det ordinært møte 29. september. Det tas sikte på en innenlands faktur, men detaljene rundt dette avklares senere.

Følgende datoer er forsøkt unngått:

- Høstferie uke 40 og 41 (4.-17. oktober)
- DLFs høstmøte 21. oktober

Hjemmel

Forutsetninger

Vedlegg

Forslag til vedtak

Følgende møtedatoer fastsettes for Omsetningsrådet for 2. halvår 2021:

- Tirsdag 24.08.2021 kl. 09:00 (digitalt møte)
- Onsdag 29.09 – torsdag 30.09.2021
- Torsdag 04.11.2021 kl. 10:00
- Mandag 06.12.2021 kl. 10:00

Møtebehandling

Forslagene til møtedatoer ble diskutert, og rådets medlemmer kom med forslag til noen alternative datoer. Med dette ble saken enstemmig vedtatt.

Vedtak

Følgende møtedatoer fastsettes for Omsetningsrådet for 2. halvår 2021:

- Mandag 23.08.2021 kl. 09:00 (digitalt møte)
- Tirsdag 14.09.- onsdag 15.09.2021
- Torsdag 04.11.2021 kl. 10:00
- Mandag 06.12.2021 kl. 10:00

Saksnr.: 005/21	Sektor: Melk	Styre/råd: OR
Behandling: 10.02.2021	Tittel: Melk - Sats for transport av melk til produksjon av reguleringsprodukter i 2020	Saksnr.: 19/20405-22

Beskrivelse

Tine SA foreslår i e-post av 3. februar 2021 sats for transport av melk til produksjon av reguleringsprodukter i 2020.

I forbindelse med fastsettelse av sats for transport av melk til reguleringsprodukter for 2018 ble satsen fastsatt på en ny modell for beregning av sats basert på ny innfraktmodell fra 2017.

Tines forslag til sats for reguleringstransport 2020 er beregnet med utgangspunkt i de samme prinsippene som ble lagt til grunn for fastsettelse av satsen for 2019 og 2018, jf. notat av 18. februar 2020 fra Tine SA. Tine foreslår en sats på 46,9 øre per liter.

Landbruksdirektoratet innstiller i tråd med Tines forslag.

Hjemmel

Retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter punkt 4-1 fastsatt av Omsetningsrådet 1. desember 2009 med hjemmel i forskrift 2008-10-22 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 7-1.

Forutsetninger

Vedlegg

Brev fra Tine av 25. januar 2021

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Satsen for kompensasjon for kostnader ved transport av melk til reguleringsproduksjon fastsettes til 46,9 øre per liter for 2020.

Melk - Sats for transport av melk til produksjon av reguleringsprodukter i 2020

I e-post av 25. januar 2021 foreslår Tine SA sats for transport av melk til produksjon av reguleringsprodukter for 2020.

I forbindelse med fastsettelse sats for transport av melk til reguleringsprodukter for 2017 ble det forutsatt en gjennomgang av modellen for overføringstransport (transport etter noteringspunkt) som følge av endret modell for innfrakt (transport før noteringspunkt) fra 1. juli 2017. Siden reguleringstransport er definert som overføringstransport ble det forutsatt at det kunne bli behov for å gjennomgå modellen for sats til transport av melk til produksjon av reguleringsprodukter etter at ny modell for overføringstransport var iverksatt. Tine ble gitt i oppdrag å foreta en gjennomgang av modell for beregning av sats for melk til reguleringsproduksjon. Tine sluttførte dette arbeidet i forkant av fastsettelse av sats for 2018, hvor beregningen var basert på prinsippene i notat fra Tine av 18. februar 2020. I Tines forslag til sats for 2020 legger de til grunn de samme beregningsprinsippene som for satsen for 2018 og 2019.

Tine informerer om at for 2020 er kommunesenter i nye kommuner oppdatert med nye adresser og gammel kommune-destinasjon oppdatert med nytt kommunenummer. Reduksjonen i antall kommuner vil føre til noe dyrere overføring, da det i enkelte kommuner vil bli lengre distansene å transportere melken.

Covid-19-pandemien påvirket produksjonen av meieriprodukter siden etterspørselen etter konsummelk og ost økte etter at landet stengte ned og grensene ble stengt i mars. Økt produksjon av ost, samtidig om det var mindre tilgjengelig melk i første halvår 2020 enn i første halvår 2019, førte til at kostnaden til transport av melk til reguleringsproduksjon av ost økte på grunn av økt transportavstand.

Beregningsmetode fra 2018 og forslag til sats for 2020

Tine benytter de samme prinsipper for beregning av faktiske overføringer av melk for regulering i 2020, som for 2018 og 2019. Dette presenteres nedenfor.

Prinsipper for beregningen

a) Det er benyttet samme modell som i beregninger av overføringstransport for 2018. Jf. brev fra Tine av 5. januar 2018 hvor blant annet følgende forutsetninger ble lagt til grunn for beregning av overføringssatser for 2018:

- Ved tildeling av melk fra kommune til meieri er nærhetsprinsippet anvendt i henhold til prioritet, samt at forskyvning av melk er gjort for å redusere kostnadene totalt for Tine Råvare/melkeprodusent og de meieriene som mottar melken.
- Det er brukt tre prioriteter; 1) konsum, 2) ysting og 3) pulver.
- Fraktkostnadene er nullstilt i noteringspunktet. Det vil si at over- eller underskudd fram til noteringspunkt blir avregnet mot melkeprodusent i Tine Råvares regnskap, jf. Tine-avtalen.
- Volumgrunnlaget i modellen er hentet fra mottatt volumprognose/budsjett for 2018 fra hvert enkelt meieri. I de tilfellene det er flere prioriteter på samme meieri, er det gjort en fordeling av meieriets volum mellom aktuelle prioriteter. Dette gjelder Sandnessjøen og Brumunddal, hvor volumet er fordelt mellom konsum og pulver.
- Sum av beregnet overføringstransport er balansert mot budsjetterte kostnader for overføringstransport fratrukket dekning for reguleringstransport i Tine Råvares budsjett for 2018.

- b) Volum transportert melk på basis av variasjon i reguleringslager av reguleringsartiklene av Norvegia og skummetmelkpulver i et kalenderår; her i perioden 1. januar 2020 til 1. januar 2021 (lagervolum per 31.12.2019 – 31.12.2020.)
- c) Fordeling av melk til anlegg med reguleringsproduksjon ut fra faktisk produksjon. For Norvegia legger en til grunn måneder med økende reguleringslager og for skummetmelkpulver legger en til grunn månedene i første halvår, samt desember.
- d) Reguleringsanleggene tildeles volum melk fra fordelingen i c) og på basis av faktisk gjennomførte ruter opp til beregnet reguleringsproduksjon.
- e) Kostnader for overføring i d) beregnes per anlegg.
- f) Gjennomsnittskostnad for total overføring til reguleringsproduksjon legges til grunn.

Datagrunnlag for 2020

Tine legger til grunn status reguleringslager for Norvegia og skummetmelkpulver per 1. januar 2020 til 1. januar 2021. Differansen mellom maksimumsmåned og minimumsmåned utgjør reguleringsproduksjon av Norvegia og skummetmelkpulver. Videre har Tine brukt omregningsfaktorer, fastsatt av Landbruksdirektoratet, på Norvegia og skummetmelkpulver for å beregne hvor mye melk som må transporteres for å produsere reguleringsproduktene. Beregningene viser at Tine har transportert 34,3 mill. liter melk til å produsere Norvegia for regulering og 13,0 mill. liter for å produsere skummetmelkpulver for regulering i 2020. Til sammen er det transport 47,3 mill. liter melk til reguleringsproduksjon i 2020.

Fordelingen av de 47 323 165 literne til reguleringsproduksjon er gjort til anlegg med reguleringsproduksjon ut fra faktisk produksjon. I 2020 gjelder dette følgende anlegg:

Norvegia
TM Jæren
TM Voss
TM Byrkjelo
TM Verdal
TM Sømna
TM Storsteinnes
Skummetmelkpulver
TM Brummundal
TM Sandnessjøen

Faktiske overføringer av melk for regulering i 2020

Melkevolumet til reguleringsproduksjon av Norvegia er på totalt 34,3 mill. liter melk i 2020 og dette volumet er tildelt hvert reguleringsanlegg ut fra prosentvis andel av totalproduksjonen av Norvegia. Dette medfører at f.eks. TM Jæren får tildelt den samme andelen av reguleringsvolumet som de har av total produksjon av Norvegia.

Kostnader beregnes per anlegg på basis av faktisk gjennomførte ruter til reguleringsproduksjon. Det forutsettes at melk til konsummelk og tildeling på

forsyningsplikten skjer etter følgende prioritet; 1) konsum, 2) ysting og 3) pulverproduksjon. Melk til reguleringsproduksjon tildeles etter at alle bestillinger er effektivert, noe som innebærer at reguleringsproduksjonen får de lengste transportrutene. Ut fra dette beregnes en gjennomsnittlig sats i øre per liter for reguleringstransport per anlegg. Veid gjennomsnittlig sats for transport av melk til reguleringsproduksjon av Norgeia er noe høyere enn gjennomsnittssatsen.

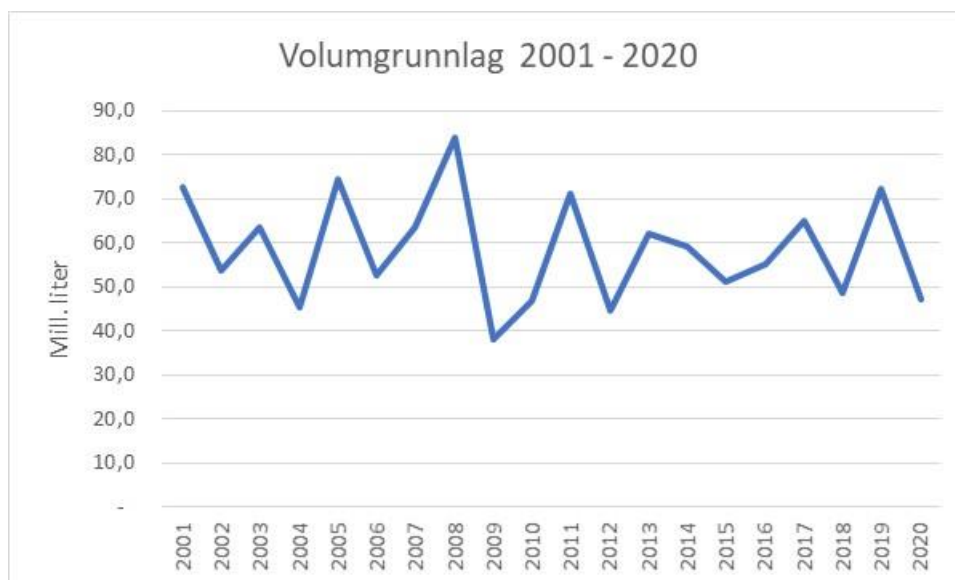
Tilsvarende beregning er gjort for melkevolumet til reguleringsproduksjon av skummetmelkpulver på totalt 13,0 mill. liter. Veid gjennomsnittlig sats for transport av melk til reguleringsproduksjon av skummetmelkpulver er noe lavere enn gjennomsnittssatsen.

Veid gjennomsnittlig sats for all transport av melk til reguleringsproduksjon av Norgeia og skummetmelkpulver er 46,9 øre per liter.

Forslag til sats for 2020

På bakgrunn av beregningene over blir kostnader ved transport av 47,3 mill. liter melk til reguleringsproduksjon i 2020 på 46,9 øre per liter. Tine foreslår dermed en sats på 46,9 øre per liter for 2020.

Figuren under viser variasjon i reguleringsvolum i perioden 2001 – 2020.

Landbruksdirektoratets vurdering

Kostnader til transport av melk til reguleringsformål kan godtgjøres etter reglene i retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter punkt 4-1. Ifølge regelverket gis det dekning per liter beregnet anvendt melk til reguleringsproduksjon ut fra en sats, fastsatt årlig av Omsetningsrådet. Halvårlige oppgaver over reguleringsproduksjon legges til grunn for alle reguleringsvarer. Videre baserer beregningen av transporterte melkemengder medgått til produksjon av reguleringsvare seg på omregningsfaktorer fastsatt av Landbruksdirektoratet (Prisutjevningssordningen for melk).

For satsberegningen for 2018 ga Omsetningsrådet i møte 16. april 2020 sin tilslutning til at kostnadene til reguleringstransport skulle følge samme modell og prinsipper som beregning av overføringstransport, jf. sak 14/20. Landbruksdirektoratet har lagt til grunn at denne metoden skal benyttes fremover.

Samme modell som for beregning av overføringstransport

Tine benytter samme modell som i beregninger av overføringssatser for aktører for 2018. Landbruksdirektoratet mener dette er i henhold til tidligere behandling i Omsetningsrådet. Landbruksdirektoratet mener videre dette er riktig tilnærming for beregning av kostnader til reguleringstransport, siden dette er transport fra noteringspunkt til det meieri som skal produsere reguleringsvare.

Mengder reguleringsprodukter med tilhørende melkevolum

Volum transportert melk beregnes for reguleringsvarene Norvegia og skummetmelkpulver. Landbruksdirektoratet har ingen merknader til valg av reguleringsvarer. Dette er reguleringsvarer som er avhengig av å få tilført rå melk til produksjonen. For å beregne mengde reguleringsprodukter produsert i 2020 har Tine sett på lagersituasjonen gjennom hele 2020, dvs. utgående lager 31.12.2019 til utgående lager 31.12.2020. Ut fra lagersituasjonen har en beregnet måned med minste lager og måned med største lager. Differansen mellom minste og største lager utgjør mengde reguleringsvare på lager for det enkelte vareslag. Dette prinsippet er også benyttet før 2018. Etter Landbruksdirektoratets vurdering gir denne beregningen uttrykk for hvor stor del av lagerendringene som skyldes reguleringsproduksjon.

På bakgrunn av produserte mengder av Norvegia og skummetmelkpulver til regulering, beregnes melkemengder som er medgått i denne produksjonen. I beregningen av hvor mye melk som benyttes i produksjonen av reguleringsproduktene benyttes omregningsfaktorer fastsatt av Landbruksdirektoratet i prisutjevningsordningen for melk. Dette er i tråd med retningslinjene.

Fordeling av produksjon av reguleringsprodukter på de ulike anleggene

Videre er fordelingen av total produksjon av reguleringsprodukter fordelt på reguleringsanleggene etter hvor stor andel av totalproduksjonen av relevante produkter som utføres på hvert enkelt anlegg. I beregningen av total produksjon på hvert anlegg har Tine lagt til grunn de månedene hvor lageret har økt for osteproduksjonen. Dette begrunnes med at det er i disse månedene reguleringsproduksjonen av Norvegia faktisk gjennomføres. I tillegg har noen av ysteriene produksjonsopphold i 3. kvartal. For skummetmelkpulver har de i beregningen av total produksjon på hvert anlegg lagt inn månedene i første halvår 2020, samt desember. For skummetmelkpulver er det ifølge Tine høytidsperiodene som er mest intensive i produksjonssammenheng og for 2020 var dette april og desember. Vanligvis har en reguleringsproduksjon ved anleggene gjennom hele året, og da legges alle måneder til grunn, slik som det ble gjort i 2018 og 2019. I 2020 ble det imidlertid noe knapphet på melk som gjorde at behovet for reguleringsproduksjon av skummetmelkpulver ble redusert sammenlignet med et normalår.

Landbruksdirektoratet mener det er en praktisk tilnærming å fordele reguleringsproduksjonen mellom anlegg basert på anleggenes faktiske produksjon av Norvegia og skummetmelkpulver. For pulverproduksjonen har en valgt å benytte månedene i første halvår og i desember i beregningen av total produksjon. Vi har ingen kommentarer til dette. Vi mener Tines tilnærming er relevant og i samsvar med de faktiske forhold.

Kostnadsberegning basert på faktisk gjennomførte ruter

Landbruksdirektoratet har ingen kommentarer til at kostnader til reguleringstransport for det enkelte anlegg beregnes på basis av faktisk gjennomførte ruter, og hvor en legger til grunn ruter med høyeste overføringskostnader som reguleringsvolum. Dette prinsippet er i tråd med prinsippet om kostnadsdekning for faktiske kostnader.

Kostnadsberegning per anlegg – veid gjennomsnittlig sats

Kostnadsberegning per anlegg ligger til grunn for veide gjennomsnittlige satser for hvert

reguleringsprodukt, som igjen danner grunnlag for en veid gjennomsnittlig sats for reguleringstransport. Regelverket legger opp til at Omsetningsrådet skal fastsette en årlig sats for reguleringstransport, og det er da hensiktsmessig å benytte en veid gjennomsnittlig sats.

På bakgrunn av vurderingene ovenfor mener vi Tines beregning av sats for reguleringstransport er gjort i henhold til regelverket og på en hensiktsmessig måte som søker å gjenspeile de faktiske kostnader på en riktig måte. Direktoratet har gjennomgått beregningene til Tine og funnet at de stemmer.

Landbruksdirektoratet innstiller i tråd med Tines forslag.

Saksnr.: 006/21	Sektor: Egg	Styre/råd: OR
Behandling: 10.02.2021	Tittel: Egg - Endringer i markedsreguleringsforskriften - Implementering av oppdatert rammeforskrift per 25. november 2020	Saksnr.: 21/3526-1

Beskrivelse

Den 25. november 2020 fastsatte Landbruks- og matdepartementet endringer i forskrift av 1. juli 2003 nr. 919 om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering for jordbruksråvarer (rammeforskriften). Deler av disse endringene omfatter mottaks- og forsyningsplikt på egg. Markedsreguleringsforskriften, som er Omsetningsrådets regelverk, bør derfor endres slik at det samsvarer med rammeforskriften.

Hjemmel

Lov 1936-07-10 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror, 11 første ledd. Forskrift 2003-07-01 nr. 919 om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering for jordbruksråvarer. Forskrift 2020-11-25 nr. 2449 om endring i forskrift om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering for jordbruksråvarer. Forskrift 2008-10-22 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer

Forutsetninger

Vedlegg

Fastsettelsesbrev - Endringer i forskrift om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering for jordbruksråvarer (rammeforskriften)

Møtebehandling

Bjørn-Ole Juul-Hansen foreslo å stryke en delsetning i markedsreguleringsforskriften § 5-4-1, slik at nytt fjerde ledd ville bli som følger:

«Mottaksplikten i den kommende måned avgrenses til det enkelte eggpakkeriforetaks andel av samlet omsetning via eggpakkerier foregående år, multiplisert med beregnet samlet markedsoverskudd for kommende måned. Beregnet overskudd framkommer som summen av markedsregulators og de uavhengige aktørenes overskudd for kommende måned. Mottaksplikten skal ikke gjelde i måneder der den uavhengige aktøren mottar leveranser etter forsyningsplikten.»

Forslaget falt med to mot ni stemmer. Bjørn-Ole Juul-Hansen og Arnfinn Hongseth stemte for.

Bjørn-Ole Juul-Hansen stilte spørsmål til sekretariatet om hvilke vilkår og konsekvenser som vil følge av endringene i § 4-4 tredje ledd, og ønsket dette vurdert. Sekretariatet vil se nærmere på dette.

Med dette ble saken enstemmig vedtatt i samsvar med innstilling.

Vedtak

Omsetningsrådet fastsetter endringer i forskrift om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer (markedsreguleringsforskriften), med følgende endringsforskrift:

«Forskrift om endring i forskrift av 22. oktober 2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer (markedsreguleringsforskriften).

Fastsatt av Omsetningsrådet 22. oktober 2008 med hjemmel i lov 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 11 jf. forskrift 1. juli 2003 nr. 919 om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering av jordbruksråvarer.

I

I forskrift av 22. oktober 2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer (markedsreguleringsforskriften), gjøres følgende endringer:

§ 4 første ledd erstattes av følgende:

Markedsregulatorns forsyningsplikt skal gi uavhengige aktører tilgang til råvarer på like vilkår.

§ 4-4 første ledd første punktum erstattes av følgende:

Forsyningsplikten gjelder for norskproduserte usorterte konsumegg på det regulerte nivå i verdikjeden jf. jordbruksavtalen.

§ 4-4 tredje ledd første punktum skal lyde:

Forsyningsplikt til uavhengige aktører etter første og annet ledd, skal maksimalt settes til 500 tonn tillagt 30 pst. av aktørens innveide eggmengde fra egne leverandører foregående år.

§ 5-4 nr. 1 fjerde ledd nytt siste punktum skal lyde:

Mottaksplikten skal ikke gjelde i måneder der den uavhengige aktøren mottar leveranser etter forsyningsplikten.

II

Endringene trer i kraft straks.»

Egg - Endringer i markedsreguleringsforskriften - Implementering av oppdatert rammeforskrift per 25. november 2020

Bakgrunn

Den 25. november 2020 fastsatte Landbruks- og matdepartementet endringer i forskrift av 1. juli 2003 nr. 919 om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering for jordbruksråvarer (rammeforskriften). Deler av disse endringene omfatter mottaks- og forsyningsplikten på egg. Markedsreguleringsforskriften, som er Omsetningsrådets regelverk, bør derfor endres slik at det samsvarer med vedtak fattet av Landbruks- og matdepartementet. I tillegg har departementet endret første, innledende ledd om forsyningsplikten. Den er også tatt med her i forslag til endringsforskrift.

Forslaget er hørt i forbindelse med Landbruks- og matdepartementets forberedelser til endringer i rammeforskriften.

Regelverk

Mottaksplikt egg

Endring i mottaksplikten på egg i rammeforskriften per 25. november 2020 er som følger:

«§ 3 nr. 3 tredje ledd nytt siste punktum skal lyde:

Mottaksplikten skal ikke gjelde i måneder der den uavhengige aktøren mottar leveranser etter forsyningsplikten.»

Landbruksdirektoratets forslag til endring i markedsreguleringsforskriften er en ny setning i § 5-4 nr. 1 fjerde ledd slik at hele avsnittet skal lyde som følger (tilføyelsen i kursiv):

«Mottaksplikten i den kommende måned avgrenses til det enkelte eggpakkeriforetaks andel av samlet omsetning via eggpakkerier foregående år, multiplisert med beregnet samlet markedsoverskudd for kommende måned. Beregnet overskudd framkommer som summen av markedsregulators og de uavhengige aktørenes overskudd for kommende måned, hvor det forutsettes at alle aktører har samme relative overskudd som markedsregulator. *Mottaksplikten skal ikke gjelde i måneder der den uavhengige aktøren mottar leveranser etter forsyningsplikten.*»

Forsyningsplikt egg

Første endring i forsyningsplikten på egg i rammeforskriften per 25. november 2020 er som følger:

«§ 4 nr. 3 første ledd første punktum skal lyde:

Forsyningsplikten gjelder for norskproduserte usorterte konsumegg på det regulerte nivå i verdikjeden jf. jordbruksavtalen.»

Landbruksdirektoratets forslag til endring i markedsreguleringsforskriften er å legge til «usorterte» i § 4-4 første ledd slik at hele avsnittet skal lyde som følger (tilføyelsen i kursiv):

«Forsyningsplikten gjelder for norskproduserte *usorterte* konsumegg på det regulerte nivå i verdikjeden jf. jordbruksavtalen. I en normal markedssituasjon skal markedsregulator søke å gi alle aktører samme dekningsgrad med norsk råvare med utgangspunkt i aktørenes bestilling.»

Andre endring i forsyningsplikten på egg i rammeforskriften per 25. november 2020 er som følger:

«§ 4 nr. 3 nytt tredje ledd skal lyde:

«Forsyningsplikt til uavhengige aktører etter første og annet ledd, skal maksimalt settes til 500 tonn tillagt 30 pst. av aktørens innveide eggmengde fra egne leverandører foregående år.»

Landbruksdirektoratets forslag til endring i markedsreguleringsforskriften § 4-4 er å legge til en ny setning i tredje ledd slik at hele avsnittet lyder som følger (tilføyelsen i kursiv):

«Forsyningsplikt til uavhengige aktører etter første og annet ledd, skal maksimalt settes til 500 tonn tillagt 30 pst. av aktørens innveide eggmengde fra egne leverandører foregående år. Henvendelser om leveranser fra nystartede produksjonsbedrifter skal i den grad de ikke er urimelige, imøtekommes.»

Rammeforskriftens § 4 første ledd lyder nå som følger:

«Vedtak om markedsregulators forsyningsplikt skal gi uavhengige aktører tilgang til råvarer på like vilkår.»

Landbruksdirektoratet forslår likelydende tekst i markedsreguleringsforskriftens § 4 første ledd, med unntak av at ordene «vedtak om». Dette fordi rammeforskriften retter seg mot Omsetningsrådet, mens markedsreguleringsforskriften rettes mot markedsregulator, som ikke fatter vedtak om forsyningsplikten, men utøver den:

«Markedsregulators forsyningsplikt skal gi uavhengige aktører tilgang til råvarer på like vilkår.»

Begrunnelse fra Landbruks- og matdepartementets fastsettelsesbrev

Fastsettelsesbrevet fra LMD sier følgende om de tre endringene på egg i rammeforskriften:

«5. Avgrenset dobbel mottaksplikt på egg

5.1 Høringsutkastet

I eggsektoren har markedsregulator en avgrenset dobbel mottaksplikt fra uavhengige eggpakkerier når det er overskudd i det innenlandske markedet og markedsregulator har avsetningsmuligheter for varen gjennom året. Mottaksplikten er avgrenset til det enkelte eggpakkeriforetaks andel av samlet omsetning via eggpakkerier foregående år.

For at den doble mottaksplikten ikke skal gi en for stor reduksjon i de uavhengige aktørenes forretningsmessige risiko, er det etablert praksis at aktørene ikke kan kreve å levere på den doble mottaksplikten for egg innenfor samme måned som man mottar leveranser fra markedsregulator. I høringsnotatet foreslo departementet å forskriftsfeste denne praksisen.

5.2 Høringsinstansenes syn

Norges Bondelag og Nortura er enig i at de uavhengige aktørene ikke bør kunne kreve å levere på den doble mottaksplikten for egg innenfor samme måned som aktørene mottar leveranser fra markedsregulator. Uten dette vilkåret vil en aktør ved overskudd i totalmarkedet kunne få levert vare på forsyningsplikten, for deretter å kunne kreve å få returnere varene under henvisning til den avgrensede doble mottaksplikten. En endring av

dagens praksis vil kun være en risikoavlastning for industrien, og markedsreguleringen vil bli mindre effektiv og dermed også dyrere for eggprodusentene.

KLF, Coop og Virke mener derimot at de uavhengige aktørene bør kunne levere på den doble mottaksplikten også i de månedene hvor de mottar leveranser på forsyningsplikten. Uten en slik justering vil de uavhengige aktørene få for liten reduksjon i sin forretningsmessige risiko. KLF fremhever at dagens praksis bidrar til betydelig konkurransevridning til ugunst for de private eggpakkeriene, fordi den gir store tilfeldige utslag. Dette gjelder spesielt i forbindelse med påskehøytiden, i og med at den kan komme både sent og tidlig i måneden, i ulike måneder og på tvers av måneder.

5.3 Departementets vurdering

Markedsreguleringssystemet for jordbruksråvarer er etablert for å bidra til at primærprodusentene skal kunne oppnå en inntektsutvikling i samsvar med Stortingets intensjoner. Departementet mener at en endring av gjeldende praksis på dette området vil kunne øke reguleringskostnadene som belastes produsentene og gi de uavhengige aktørene en for stor risikoreduksjon i deres kommersielle drift.

Departementet fastsetter på dette grunnlaget et nytt siste punktum i § 3 nr. 3 tredje ledd om avgrenset dobbel mottaksplicht for konsumegg i samsvar med høringsutkastet, slik at gjeldende praksis blir forskriftsfestet.

6. Avgrenset forsyningsplicht på egg

6.1 Høringsutkastet

Rammeforskriftens bestemmelse om forsyningsplicht på egg avgrenser ikke volumet som andre aktører kan kreve fra markedsregulator på forsyningsplikten. Dette åpner for at nye eggpakkerier vil kunne basere sin råvaretilførsel kun på en forsyningsplicht i stedet for å konkurrere om leveranser direkte fra primærprodusentene. Departementet mente dette lå utenfor formålet med forsyningsplikten, og ville gi en for stor reduksjon i de uavhengige aktørenes forretningsmessige risiko.

Departementet foreslo derfor en kvantitativ avgrensning av markedsregulators forsyningsplicht for konsumegg i form av en øvre grense på hvor store eggvolum andre aktører kan kreve levert per år fra markedsregulator. Forslaget gir uavhengige aktører mulighet for å kjøpe inntil 500 tonn egg per år med grunnlag i forsyningsplikten. I tillegg kan uavhengige aktører på forsyningsplikten kjøpe et kvantum tilsvarende inntil 30 pst. av deres respektive innveide eggmengde fra egne produsenter i det foregående året. Nivået på den foreslåtte kvantumsavgrensningen skal legge til rette for nyetablering av eggpakkerier, samtidig som det blir gitt vekstmuligheter for aktørene i markedet.

6.2 Høringsinstansenes syn

KLF, Coop og Virke mener forslaget kan redusere konkurransen mellom markedsregulator og de uavhengige aktørene. Avgrensningen vil kunne føre til overetablering på produsentsiden, med tilhørende overproduksjon, og gjøre det krevende for uavhengige aktører å inngå kundeavtaler som omfatter store volumer. KLF og Coop mener det er begrenset sannsynlighet for at noen av aktørene utelukkende vil basere sin omsetning på egg levert på forsyningsplikten. Egg levert på forsyningsplikten gjelder usortert vare som gir for stor uforutsigbarhet på mottatt vare når det gjelder kvalitet, størrelsessammensetning, driftsform, kundekrav mv. Kjøperne av eggene er avhengig av å ha forutsigbarhet i sine leveranser med hensyn til produktets kvalitet. Regelverk som begrenser forsyningsplikten på egg, vil gi en meget stor konkurransemessig fordel for Nortura. Coop stiller videre spørsmål om hvordan departementet har kommet frem til at den foreslåtte kvantumsavgrensningen vil være tilstrekkelig høy til å skape etablerings- og utviklingsmuligheter for uavhengige aktører. KLF mener også at rammeforskriften må

stille krav til kvaliteten på eggene som leveres på forsyningsplikten, og at den som et minimum må være innenfor det som er gjennomsnittet for egg levert til totalmarkedet. Det er nødvendig å regulere forsyningsplikten innhold for nystartede produksjonsbedrifter særskilt, da disse ikke har tidligere historiske kjøp å vise til som grunnlag for mottak av egg. Det må fremgå av rammeforskriften i hvor mange år en bedrift kan forvente å oppnå slike vilkår. KLF peker i denne sammenheng på at det for uavhengige aktører vil være en dårlig forretningsmessig strategi å basere sin virksomhet på forsyningsplikten ut over en andel på 10-15 pst. av foretakets eggvolum. Dette fordi eggpakkeriene ikke har styring på hvilken kvalitet suppleringsleveransene har, og fordi egg levert på forsyningsplikten ikke kommer direkte fra eggprodusent, og dermed har noe kortere holdbarhet på kjøpers hånd.

Norges Bondelag og Nortura støtter departementets forslag om begrensninger i forsyningsplikten for egg. Det er tre store hovedkontrakter for leveranser av egg fra norske eggpakkerier til hver av de store dagligvarekjedene. Dersom det skulle oppstå endringer i leverandørforholdene til dagligvarehandelen, vil dette i praksis løses med at også eggpakkerienes produsenter følger kontraktspartene. Ubegrenset forsyningsplikt vil legge den økonomiske belastningen over på primærprodusentene som gjennom markedsreguleringen finansierer forsyningsplikten. Dette vil gi redusert risiko for industrien, mindre konkurranse om primærprodusentene og øke kostnadene i markedsreguleringen. Nortura mener at med uavgrenset forsyningsplikt vil det kunne etableres aktører uten tilknytning til landbruket og primærprodusentene, noe som vil innebære krav til betydelige eggleveranser fra markedsregulator over forsyningsplikten. Det kan gi en situasjon hvor markedsregulator blir sittende igjen som en ren råvareleverandør, med fullt ansvar og oppfølging av produsenter, men uten mulighet til å oppnå en andel av den videre verdiskapingen fra salg av egg til sluttmarkedet.

Nortura mener videre at man må følge opp gjeldende praksis med at forsyningsplikten kun gjelder for norskproduserte usorterte egg på det regulerte nivå i verdikjeden.

6.3 Departementets vurdering

Kvantitativ avgrensning

Å basere leveransene på en ubegrenset forsyningsplikt, vil etter departementets syn gi en for stor reduksjon i de uavhengige aktørenes forretningsmessige risiko.

Departementet legger til grunn at dersom det skulle oppstå endringer i antall dagligvarekjeder som Nortura eller de uavhengige aktørene har kontrakt med, kan tilgangen på egg løses ved at produsenter endrer hvilket pakkeri de leverer sine egg til. Ut fra behovet for økt eggkvantum kan et pakkeri som vinner en ny kontrakt med en dagligvarekjede knytte til seg produsenter som tidligere har levert til andre pakkerier. Med dette kan man unngå behov for etablering av nye produsenter, noe som kunne medført stor økning i overproduksjonen av egg.

Departementet vil også påpeke at det ikke bare er fullstendig bytte av eggpakkeri som kan gi konkurranse om leveringen av egg til dagligvaresektoren. En dagligvarekjede kan også velge å samtidig ha kontrakt om kjøp av konsumegg fra flere eggpakkerier, og dette kan bidra til konkurranse om leveransene til denne sektoren. Ved å gradvis over tid overta større deler av eggleveransene til en dagligvarekjede, kan et eggpakkeri lettere klare å øke eggvolumet fra egne produsenter og samtidig bygge ut de nødvendige fasiliteter ved sitt anlegg.

I høringsrunden ble det stilt spørsmål om hvilket grunnlag departementet hadde for det nivået som ble foreslått som kvantitativ avgrensning på forsyningsplikten, og om dette er tilstrekkelig høyt til å skape etablerings- og utviklingsmuligheter for uavhengige aktører. Det kan i denne sammenheng vises til at nivået på avgrensningen ble fastsatt ut fra informasjon departementet innhentet om utviklingen i samlet produksjon og etterspørsel

og om størrelsen på leveringsleveransene over forsyningsplikten per markedsaktør i tidligere år.

Departementet fastsetter på dette grunnlaget et nytt tredje ledd i forskriftens § 4 nr. 3 om markedsregulators forsyningsplikt på egg til uavhengige aktører.

I høringsrunden har det blitt vist til at det er behov for en mer detaljert regulering av vilkårene for nystartede produksjonsbedrifter, fordi de ikke har historiske kjøp å vise til som grunnlag for kjøp av egg på forsyningsplikten. Departementet har ikke funnet behov for å fastsette nærmere regler om dette i selve rammeforskriften, og mener at en nærmere regulering av dette mest hensiktsmessig bør kunne fastsettes i Omsetningsrådets forskrift om markedsregulering.

Usortert vare

Forsyningsplikten for egg praktiseres i dag slik at den kun gjelder usorterte egg på det regulerte nivået i verdikjeden. Flere av høringsinstansene har påpekt at denne avgrensningen påvirker konkurransen mellom markedsregulator og de uavhengige aktørene. Det vises til at kjøperne av egg er avhengig av å ha forutsigbarhet i sine leveranser med hensyn til produktets kvalitet, og at egg levert på forsyningsplikten gir kjøper en for stor uforutsigbarhet knyttet til mottatt vare når det gjelder kvalitet, størrelsessammensetning, driftsform¹ mv.

Ved kjøp av egg på forsyningsplikten mottar kjøper usorterte egg, uavhengig av om kjøper er en del av eggsmvirket eller en uavhengig aktør. Dersom kjøper ønsker vare av en særskilt kvalitet, kan man imidlertid kjøpe dette av Nortura til kommersielle vilkår. Skulle forsyningsplikten ha omfattet sortert vare, ville det blitt vanskeligere å få solgt egg av lav kvalitet og alle driftsformer fra reguleringslager. I så fall ville oppnådd gjennomsnittlig pris for egg fra reguleringslager bli lavere sammenlignet med i dag. I tillegg måtte arbeidsprosessen med sortering av eggkvantaene blitt finansiert av omsetningsavgiften. Begge disse forholdene ville økt kostnadene ved markedsreguleringen for egg, og med det økte kostnader for eggprodusentene gjennom høyere omsetningsavgift. En slik tilpasning ville ikke vært i samsvar med markedsreguleringens formål om å redusere prisrisiko for primærprodusentene.

I lys av høringsinnspillene har departementet kommet til at hvilken type egg som omfattes av forsyningsplikten er et så viktig konkurranseelement at gjeldende praksis bør kodifiseres i rammeforskriften, slik at det heretter fremgår at forsyningsplikten for konsumegg skal gjelde usorterte egg, jf. § 4 nr. 3 første ledd.»

Videre omtaler LMD premissene for den generelle bestemmelsen om forsyningsplikten som følger:

«3. Presisering av den generelle bestemmelsen om forsyningsplikt

3.1 Høringsutkastet

Markedsregulator har en stor andel av førstehåndsomsetningen, dvs. leveransene fra primærprodusentene. Forsyningsplikten er et konkurransepolitisk virkemiddel innenfor markedsbalanseringen som har som formål å bidra til at også de uavhengige markedsaktører oppnår tilgang til råvarer. Forsyningsplikten er i dag forskriftsfestet i rammeforskriften § 4 første ledd, som lyder:

"Vedtak om markedsregulators forsyningsplikt skal sikre forsyninger til alle forbruksområder til noenlunde ens priser, og gi uavhengige aktører lik tilgang til råvarer til likevilkår."

Slik bestemmelsen er utformet, kan den tolkes som at forsyningsplikten ikke bare skal være et virkemiddel rettet mot foredlingsleddet, men også innebære et forsyningsansvar for de påfølgende ledd, herunder forsyning med ferdigvarer. Siden det ikke finnes særskilte virkemidler i markedsreguleringen som er rettet inn for å bidra til prisutjevning mellom ulike forbruksområder, foreslo departementet å fjerne henvisningen til forbrukermarkedet i forskriftens § 4 første ledd.

3.2 Høringsinstansenes syn

Virke støtter departementets forslag, og viser til at det er dagligvareaktørene som sikrer at forbrukermarkedet i alle geografiske områder blir forsynt, og at dette skjer til noenlunde like priser gjennom en form for prisutjevning mellom butikkene uavhengig av hvor de er plassert geografisk. Også Tine mener at ordlyden i bestemmelsen bør endres, fordi Omsetningsrådet ikke har virkemidler til å gjennomføre den del av bestemmelsen som foreslås fjernet.

Scandza AS er uenig i forslaget. Selskapet viser til at forsyningspliktens historiske opprinnelse inkluderte leveranser til alle forbruksområder, dvs. i praksis til alle selvstendige kjøpmenn i landet. Varene ble omsatt med en forpliktelse om "noenlunde ens priser" i alle områder, og en forutsatte at prisnivået ville nå frem til forbrukerne. Markedsreguleringens formål er å utjevne både tilførsler og prisdannelse av hensyn til forbruker så vel som primærprodusent.

3.3 Departementets vurdering

Departementet er enig med Scandza AS i at markedsbalanseringen ikke bare vil påvirke tilførsler og prisdannelse på produsent- og engrosnivå, men også prissettingen og tilførsler av ferdigvarer i dagligvaresektoren. Like fullt har departementet funnet det riktig å oppheve henvisningen til forbrukermarkeder ettersom den feilaktig kan tolkes som at forsyningsplikten i markedsreguleringssystemet omfatter senere ledd i verdikjeden enn foredlingsleddet. Departementet fastsetter dermed endringer i § 4 første ledd i samsvar med forslaget som ble sendt på høring.»

Landbruksdirektoratets vurdering

Den 25. november 2020 fastsatte Landbruks- og matdepartementet endringer i rammeforskriften. Deler av disse endringene omfatter mottaks- og forsyningsplikt på egg, som også er nevnt i markedsreguleringsforskriften. For at markedsreguleringsforskriften skal være i samsvar med rammeforskriften, foreslår Landbruksdirektoratet at disse endringene blir inkludert i markedsreguleringsforskriften.

Følgende endring er en ny tilføyelse til avsnittet om dobbel mottaksplikt, slik at gjeldene praksis blir forskriftsfestet.

«Mottaksplikten skal ikke gjelde i måneder der den uavhengige aktøren mottar leveranser etter forsyningsplikten.»

Endringen om hvilken type egg som omfattes av forsyningsplikten er en kodifisering av gjeldende praksis, slik at det heretter fremgår at forsyningsplikten for konsumegg skal gjelde usorterte egg. Endringen er foreslått som følger:

«Forsyningsplikten gjelder for norskproduserte usorterte konsumegg på det regulerte nivå i verdikjeden jf. jordbruksavtalen.»

Den siste endringen i forsyningsplikten er en kvantitativ avgrensning av markedsregulators forsyningsplikt for konsumegg i form av en øvre grense på hvor store eggvolum andre aktører kan kreve levert per år fra markedsregulator. Følgende tilleggssetning er foreslått:

«Forsyningsplikt til uavhengige aktører etter første og annet ledd, skal maksimalt settes til 500 tonn tillagt 30 pst. av aktørens innveide eggmengde fra egne leverandører foregående år.»

Følgende er nevnt i fastsettelsesbrev fra LMD angående forsyningsplikten på egg:

«I høringsrunden har det blitt vist til at det er behov for en mer detaljert regulering av vilkårene for nystartede produksjonsbedrifter, fordi de ikke har historiske kjøp å vise til som grunnlag for kjøp av egg på forsyningsplikten. Departementet har ikke funnet behov for å fastsette nærmere regler om dette i selve rammeforskriften, og mener at en nærmere regulering av dette mest hensiktsmessig bør kunne fastsettes i Omsetningsrådets forskrift om markedsregulering.»

Landbruksdirektoratet mener at dette allerede er ivaretatt i følgende setning i markedsreguleringsforskriften § 4 nr. 4 tredje ledd:

«Henvendelser om leveranser fra nystartede produksjonsbedrifter skal i den grad de ikke er urimelige, imøtekommes.»

På grunnlag av dette vil Landbruksdirektoratet anbefale Omsetningsrådet følgende endringer i markedsreguleringsforskriften, med ikrafttredelse straks:

§ 4 første ledd erstattes av følgende:

«Markedsregulators forsyningsplikt skal gi uavhengige aktører tilgang til råvarer på like vilkår.»

§ 4- 4 første ledd første punktum erstattes av følgende:

«Forsyningsplikten gjelder for norskproduserte usorterte konsumegg på det regulerte nivå i verdikjeden jf. jordbruksavtalen.»

§ 4- 4 tredje ledd første punktum skal lyde:

«Forsyningsplikt til uavhengige aktører etter første og annet ledd, skal maksimalt settes til 500 tonn tillagt 30 pst. av aktørens innveide eggmengde fra egne leverandører foregående år.»

§ 5-4 nr. 1 fjerde ledd nytt siste punktum skal lyde:

«Mottaksplikten skal ikke gjelde i måneder der den uavhengige aktøren mottar leveranser etter forsyningsplikten.»

Saksnr.: 007/21	Sektor: Melk	Styre/råd: OR
Behandling: 10.02.2021	Tittel: Melk - Endringer i markedsreguleringsforskriften - implementering av oppdatert rammeforskrift per 25. november 2020	Saksnr.: 19/63842-20

Beskrivelse

Den 25. november 2020 fastsatte Landbruks- og matdepartementet endringer i forskrift av 1. juli 2003 nr. 919 om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering for jordbruksråvarer (rammeforskriften). Deler av disse endringene omfatter mottaks- og forsyningsplikten på melk. Forskrift av 22. oktober 2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer (markedsreguleringsforskriften) foreslås endret slik at det blir samsvar med forskrift fastsatt av Landbruks- og matdepartementet.

I tillegg foreslås endringer i 80-prosentregelen under forsyningsplikten. Endringene ble sendt på høring av Omsetningsrådet 29. november 2019 med frist for innspill 1. mars 2020. I møte 16. april 2020 vedtok Omsetningsrådet å avvente Landbruks- og matdepartementets behandling av rammeforskriften før rådet vurderer å gjøre endringer i sitt regelverk der det er berøringspunkter mellom regelverkene, herunder bestemmelsene om 80-prosentregelen. Rådets forslag til utfyllende bestemmelser knyttet til 80-prosentregelen er tatt med her i forslag til endringsforskrift.

I tillegg anbefaler Landbruksdirektoratet at Omsetningsrådet vurderer nærmere kriterier for hva som defineres som en overskuddssituasjon for melkefett og at disse kriteriene implementeres i markedsreguleringsforskriften. Det samme gjelder for nærmere kriterier for hvordan transportkostnader fra basismeieri til mottakende meieri skal beregnes.

Hjemmel

Lov 1936-07-10 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror, 11 første ledd. Forskrift 2003-07-01 nr. 919 om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering for jordbruksråvarer. Forskrift 2020-11-25 nr. 2449 om endring i forskrift om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering for jordbruksråvarer. Forskrift 2008-10-22 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer.

Forutsetninger

Vedlegg

Fastsettelsesbrev for rammeforskriften av 25. november 2020 fra Landbruks- og matdepartementet

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Omsetningsrådet vedtar følgende endringsforskrift:

Forskrift om endring av forskrift 22. oktober 2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer

Fastsatt av Omsetningsrådet 10. februar 2021 med hjemmel i [lov 10. juli 1936 nr. 6](#) til å fremja umsetnaden av jordbruksvarer § 11 jf. [forskrift 1. juli 2003 nr. 919](#) om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering av jordbruksråvarer.

I

I forskrift 22. oktober 2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer gjøres det følgende endringer:

§ 4-3 første ledd skal lyde:

«Forsyningsplikten gjelder for norskprodusert melk på det regulerte nivå i verdikjeden jf. jordbruksavtalen. Markedsregulators forsyningsplikt omfatter alle meieriselskaper som deltar i prisutjevningsordningen for melk.»

§ 4-3-6 skal lyde:

§ 4-3-6. Priser og vilkår

Forsyningsprisen på rå melk skal tilsvare markedsregulators noteringspris tillagt beregnede transportkostnader fra basismeieri til mottakende meieri. I beregningen skal det tas hensyn til prioritering mellom anvendelser.

Transportopplegg for overføring/levering av melk planlegges og styres av markedsregulator.

Dersom et meieriselskap bestiller volum som ikke er tilpasset hele lass, kan det gjøres mot dekning av de merkostnader dette medfører.

§ 4-3-8, første ledd skal lyde:

§ 4-3-8. Plikter for meieriselskaper som benytter seg av forsyningsplikten

Med mindre det foreligger rimelig grunn, plikter meieriselskaper som benytter seg av forsyningsplikten i § 4-3-2 i alle uker å ta imot minimum 80 prosent av siste 3 måneders gjennomsnittlige ukentlige mottak av melk. Denne bestemmelsen gjelder ikke meierier som anvender mindre enn 5 mill. liter melk per år. Ved mottak av mindre melk enn hva disse beregningene tilsier, kan markedsregulator fakturere meieriselskapet for de merkostnader som oppstår hos markedsregulator som følge av avviket.

§ 5-3-2. Mottaksplikt på fløte og smør, første ledd skal lyde:

Markedsregulator skal pålegges mottaksplikt på innenlands produsert fløte og smør fra meieriselskaper i prisutjevningsordningen for melk når det er definert overskudd av melkefett i markedet. I slike tilfeller skal det benyttes en pris som tilsvarer verdien av

produksjonsfløte eller tilvirkningsverdien på smør fastsatt i forskrift av 29. juni 2007 nr. 904 om satser i prisutjevningsordningen for melk og satser for produksjonsfløte og tilvirkningsverdi på smør.

§ 5-3-2 andre ledd oppheves.

§ 5-3-2 tredje ledd blir nytt andre ledd.

II

Endringene trer i kraft straks.

Melk - Endringer i markedsreguleringsforskriften - implementering av oppdatert rammeforskrift per 25. november 2020

Bakgrunn

Den 25. november 2020 fastsatte Landbruks- og matdepartementet endringer i forskrift av 1. juli 2003 nr. 919 om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering for jordbruksråvarer (rammeforskriften). Deler av disse endringene omfatter mottaks- og forsyningsplikten på melk. Forskrift av 22. oktober 2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer (markedsreguleringsforskriften) bør derfor endres slik at det blir samsvar med forskrift fastsatt av Landbruks- og matdepartementet. Forslagene er hørt i forbindelse med Landbruks- og matdepartementets forberedelser til endringer i rammeforskriften.

I tillegg foreslås endringer i 80 prosentregelen under forsyningsplikten. Endringene ble sendt på høring av Omsetningsrådet 29. november 2019 med frist for innspill 1. mars 2020. I møte 16. april 2020 vedtok Omsetningsrådet å avvente Landbruks- og matdepartementets behandling av endringer i rammeforskriften før rådet vurderer å gjøre endringer i sitt regelverk der det er berøringspunkter mellom regelverkene, herunder bestemmelsene om 80 prosentregelen. Departementets sluttbehandling av sin høring 25. november 2020 gjør det nå mulig for Omsetningsrådet å behandle endringer i regelverket for 80 prosentregelen.

Rammeforskriften - Landbruks- og matdepartementets konklusjon etter høringen

Landbruks- og matdepartementet sendte den 14. november 2019 på høring forslag til endringer i rammeforskriften, som er hjemlet i omsetningsloven § 14. På noen områder berører departementets høringsnotat Omsetningsrådets høring, herunder bestemmelser om 80 prosentregelen i melkesektoren.

Den 25. november 2020 avsluttet Landbruks- og matdepartementet sin høringsprosess med å gjøre en rekke endringer i rammeforskriften. Nedenfor gjengis hovedtrekkene fra departementets begrunnelser for endringene for de tre ovenfor nevnte områdene.

Mottaksplikt på melkefett

I fastsettelsesbrevet fra departementet til Omsetningsrådet av 25. november 2020, skriver departementet blant annet følgende om mottaksplikt på melkefett:

«Departementet deler synet om at en dobbel mottaksplikt prinsipielt sett forutsetter avsetningstiltak som markedsregulator kan benytte. Selv om avsetningskanalen reguleringsseks-port blir borte ved utfasingen av eksportsubsidiene, vil melkefett i form av smør fremdeles være en reguleringsvare. Melkefett i form av smør har følgende avsetningstiltak i henhold til gjeldende retningslinjer fra Omsetningsrådet: Lagringsgodtgjørelse, pristapskompensasjon og prisgevinst under reguleringslagring eller prisnedskrivning til før.

Selv om markedsutsiktene for avsetning av melkefett i Norge i dag er gode, mener departementet at det er avgjørende å sikre et regelverk som tar høyde for ulike situasjoner i fremtiden. Departementet har derfor besluttet å videreføre en mottaksplikt på melkefett når det er definert overskudd av melkefett i markedet. I stedet for å avgrense mottaksplikten til kun smørfraksjonen, vil mottaksplikten gjelde melkefett generelt. Departementet forventer imidlertid at mottaksplikten, som i dag, vil fungere som et

signal om at markedsregulator skal motta melkefett løpende til priser som er regulert.

Departementet fastsetter på dette grunnlaget endringer i forskriftens § 3 nr. 4 om mottaks-plikt på melkefett. Til forskjell fra utkastet som ble sendt på høring er det presisert at mottaksplikten gjelder for meieriselskaper omfattet av prisutjevningsordningen for melk slik som det fremgår av dagens forskrift. I tillegg er det tydeliggjort at prisen som skal benyttes fremgår av Landbruksdirektoratets satsforskrift §§ 3 og 4.»

Rammeforskriftens § 3 nr. 4 har nå følgende ordlyd:

4) Melk

Markedsregulator skal pålegges mottakspunkt på innenlands produsert fløte og smør fra meieriselskaper i prisutjevningsordningen for melk når det er definert overskudd av melkefett i markedet. I slike tilfeller skal det benyttes en pris som tilsvarer verdien av produksjonsfløte eller tilvirkningsverdien på smør fastsatt i forskrift 29. juni 2007 nr. 904 om satser i prisutjevningsordningen for melk og satser for produksjonsfløte og tilvirkningsverdi på smør.

Landbruksdirektoratets overvåkingsansvar og beregning av overføringssatser for transport av melk etter noteringspunkt

Om regulering av kostnader ved overføringstransport skriver departementet blant annet følgende i fastsettelsesbrevet av 25. november 2020:

«Hovedregelen innenfor markedsbalanseringen er at landbruksmyndighetenes regulering opphører ved målprispunktet. Likevel tilpasses reguleringene særtrekk ved de ulike marke-dene. Departementet mener at overføringskostnadene i melkesektoren er avgjørende for konkurransesituasjonen til uavhengige aktører som kjøper melk på forsyningsplikten, og at disse kostnadene således må anses som en integrert del av Tines forsyningsplikt. Som en følge av Tines dominerende posisjon er det begrenset konkurranse i markedet for transport av melk. Etter departementets vurdering kan en derfor ikke forvente reelle forhandlinger om priser for denne overføringstransporten. Å opprettholde bestemmelser om regulering av kostnadene ved overføringstransport er slik sett avgjørende for å bidra til at ordningen fungerer konkurransenøytralt. Dette tilsier at bestemmelser om overføringstransport må inkluderes i rammeforskriften.»

Videre skriver departementet blant annet følgende om Landbruksdirektoratets overvåkingsansvar for overføringstransporten:

«Departementet legger opp til at forvaltningen av regler som omhandler overføringstransport skal skje innenfor rammene av forsyningsplikten generelt. Dette innebærer at Omsetningsrådet som ansvarlig organ for markedsbalanseringen skal forvalte dette regelverket. Departementet ser det dermed ikke som naturlig at Landbruksdirektoratet skal ha noe særskilt ansvar knyttet til å overvåke denne overføringstransporten ut over det som følger av direktoratets rolle som sekretariat for Omsetningsrådet. Departementet vil imidlertid understreke at Omsetningsrådet har et ansvar for å sørge for at regelverket praktiseres riktig, og har på denne måten f.eks. et selvstendig ansvar for å kontrollere at kostnadsgrunnlaget er i samsvar med dette regelverket. Dersom dette ansvaret ikke følges opp i tilstrekkelig grad, vil den enkelte aktør også kunne gjøre departementet oppmerksom på forholdet, f.eks. ved å begjære omgjøring av Omsetningsrådets vedtak.

Departementet fastsetter på dette grunnlag et nytt femte ledd i § 4 nr. 4 om

forsyningsprisen, inkludert kostnader ved overføringstransport, jf. § 4 nr. 4 femte ledd.»

Rammeforskriftens § 4 nr. 4 femte ledd har nå følgende ordlyd:

«Forsyningsprisen på melk skal tilsvare markedetsregulatorers noteringspris tillagt beregnede transportkostnader fra basismeieri til mottakende meieri. I beregningen skal det tas hensyn til prioritering mellom melkeanvendelser.»

80-prosentregelen

Landbruks- og matdepartementet opprettholder 80 prosentregelen under forsyningsplikten for melk og skriver blant annet følgende, i brev av 25. november, om hvorfor bestemmelsen tas inn i rammeforskriften:

«80-prosentregelen gir etter departementets syn en god balanse mellom hensynet til effektivitet i markedsbalanseringen på den ene siden, og hensynet til uavhengige aktørers kommersielle virksomhet på den andre siden. Det vises også til at alle høringsinstansene støtter en videreføring av regelen. Regelen må kunne betraktes som en viktig konkurransemessig rammebetingelse, da den legger føringer for uavhengige aktørers bestillinger av melk under forsyningsplikten, og innlemmes derfor i rammeforskriften, jf. § 4 nr. 4 fjerde ledd.»

Rammeforskriftens § 4 nr. 4 fjerde ledd har nå følgende ordlyd:

«Med mindre det foreligger rimelig grunn, plikter meieriselskaper som benytter seg av forsyningsplikten i alle uker å ta imot minimum 80 prosent av siste 3 måneders gjennomsnittlige ukentlige mottak av melk. Ved mottak av mindre melk enn hva disse beregningene tilsier, kan markedetsregulator fakturere meieriselskapet for merkostnader knyttet til avviket.»

Andre endringer i bestemmelsen om forsyningsplikt på melk (§ 4 nr.4 i rammeforskriften)

Utover de endringsforslagene som ble sendt på høring 14. november 2019 har departementet funnet grunn til å gjøre endringer i bestemmelsens oppbygging, samt enkelte mindre justeringer uten materiell betydning. Departementet skriver blant annet følgende om endringene i fastsettelsesbrevet av 25. november 2020:

«Første ledd er noe forenklet i forhold til tidligere bestemmelse. Det er ikke gjort endringer i første punktum, men annet punktum er opphevet. Her fremgikk det tidligere at markedetsregulator ikke kunne pålegges forsyningsplikt til foretak som driver lokal foredling av melk. Bestemmelsen ble opprinnelig inntatt i rammeforskriften i 2004 i forbindelse med innføring av ordningen med lokal foredling. På det tidspunkt var maksimalgrensen for slik lokal foredling på 250 000 liter, men det var åpnet for at inntil 25 pst. av det omsatte foredlede kvantumet kunne bestå av melk supplert fra meieriselskap.

Begrensningen på muligheten for suppleringsleveranse på 25 pst. av omsatt kvantum ble opphevet allerede året etter, i 2005. Samtidig ble grensene for at meieri skulle bli omfattet av prisutjevningsordningen hevet til de som gjelder i dag, dvs. 200 000 liter for flytende produkter og 500 000 liter for faste produkter. I forbindelse med høringen av forslaget om å oppheve begrensningen uttalte departementet at "[f]or å unngå ulike grenser mellom foretak som kjøper melk og foretak som ikke gjør det, foreslås det like grenser for å omfattes av PU-ordningen for alle foretak." Videre uttalte departementet at dette innebar at lokalforedlingsforetaket kunne "vokse seg ubegrenset stort uten å miste

fritaket for overproduksjonsavgift på den produserte melka", og at "endringen må ses i sammenheng med forslag til nytt virkeområde og ny definisjon av meieriselskap i forskrift om prisutjevningsordningen for melk."

Det sentrale vilkåret for å kunne benytte seg av forsyningsplikten er at et meieriselskap "del-tar i prisutjevningsordningen for melk", jf. første punktum. Som nevnt skjer dette når meieriet i et enkelt år foredler mer enn 200 000 liter melk anvendt til flytende melkeprodukter eller 500 000 liter melk anvendt til faste melkeprodukter, jf. prisutjevningsforskriften § 2 annet ledd. Er dette vilkåret oppfylt, er det likegyldig om melken som anvendes er helt eller delvis produsert av meieriets egne tilknyttede produsenter (f.eks. Q-Meieriene eller et lokalforedlingsforetak), eller om den utelukkende er innkjøpt fra Tine. Annet punktum er derfor opphevet.

Annet og tredje ledd er en ren videreføring av presiseringene av forsyningsplikten for hen-holdsvis flytende og faste produkter, jf. tidligere tredje og fjerde ledd.»

Rammeforskriftens § 4 nr. 4 første ledd har nå følgende ordlyd:

«Vedtak om markedsregulators forsyningsplikt omfatter alle meieriselskaper som deltar i prisutjevningsordningen for melk. Forsyningsplikten gjelder for norskprodusert melk på det regulerte nivå i verdikjeden jf. jordbruksavtalen.»

Omsetningsrådets høringsnotat

Nedenfor gjengis hovedtrekkene i Omsetningsrådet høring av endringer i 80 prosentregelen.

Omsetningsrådet foreslo noen lempinger i regelverket til fordel for enkelte av meieriselskapene som benytter seg av forsyningsplikten. Forslaget gikk ut på at meieriselskaper som benytter seg av forsyningsplikten til produksjon av flytende produkter, jf. § 4-3-1, ikke lenger skal være bundet av 80 prosentregelen. Det samme gjelder små meieriselskaper som anvender mindre enn 5 mill. liter melk per år.

Høringsinstansenes innspill til Omsetningsrådets høring

80-prosentregelen – Oppsummering av høringsinnspill

Norsk Bonde- og småbrukarlag og Norges Bondelag støtter forslaget.

Rørosmeieriet ser noen utfordringer med forslaget om at 80 prosentregelen opprettholdes da dette i praksis innebærer at markedsreguleringsoppgaver delegeres til industriaktørene. Hvis regelen skal videreføres mener de at den bør avgrensnes slik at små meieriselskaper og meieriselskaper som produserer en betydelig andel flytende melkeprodukter ikke omfattes av regelen, i tråd med arbeidsgruppens anbefalinger.

Rørosmeieriet kommer videre med argumenter for hvorfor det er viktig at aktører som produserer ferske produkter ikke omfattes av 80 prosentregelen. Redusert produksjon i høytider skyldes redusert etterspørsel fra kundene, og ikke av interne årsaker som meieriet kan gjøre noe med. Dette har blant annet med forbrukernes konsum og innkjøpsadferd i forbindelse med høytider å gjøre. I tillegg blir innkjøp fra større leverandører prioritert i høytidsperioder for å forenkle logistikken. Rørosmeieriet vil derfor kunne oppleve det som urimelig at små ferskvarbaserte aktører skulle pålegges å regulere konsekvensene av en slik nedgang i etterspørsel. Rørosmeieriet ville ikke kunne ha anledning til å utnytte eventuelle økte incentiver til å ta imot mer melk, for eksempel i høytider.

Scandza er skeptiske til omfanget av 80-prosentregelen, men aksepterer en videreføring gitt at den hjemles i rammeforskriften, eller på annen måte reguleres fra statens side som del av forsyningsplikten, uavhengig av Omsetningsrådet. Bestemmelser av typen 80-prosentregelen innebærer at forsyningsplikten ikke er uavgrenset, og kan alternativt ses på som en form for mottaksplikt i tid (jevnt mottak) for uavhengige aktører. 80-prosentregelen eller lignende bestemmelser er derfor relevant å vurdere nærmere opp mot nivået på kompensasjon for reguleringskapasitet hos markedsregulator. Scandza avviser imidlertid økt øvre prisgrense både som sådan, og som relevant element i vurderingen av behovet for 80-prosentregelen. Økt øvre prisgrense vil kun påføre Synnøve Finden enda høyere melkepris enn Tine, uten å påvirke mottaksmonsteret. Dette illustreres klart av Tines eget innspill til Omsetningsrådet, som tillegg til de posisjoner Tine inntok i arbeidsgrupperapporten.

Oppsummert

De innspillene som har kommet støtter de endringene Omsetningsrådet foreslår, med unntak av Scandza. Scandza kan imidlertid akseptere en videreføring av 80-prosentregelen, men ønsker en systemendring med at bestemmelsene reguleres av staten uavhengig av Omsetningsrådet. Den lempingen i regelen som Omsetningsrådet har foreslått har ikke Scandza kommentert.

Landbruksdirektoratets vurderinger

Den 25. november 2020 fastsatte Landbruks- og matdepartementet endringer i rammeforskriften. Deler av disse endringene omfatter mottaks- og forsyningsplikt på melk, som også er nevnt i markedsreguleringsforskriften. For at markedsreguleringsforskriften skal være i samsvar med rammeforskriften, foreslår Landbruksdirektoratet at disse endringene blir inkludert i markedsreguleringsforskriften.

Siden formålet med rammeforskriften er å fastsette rammer for Omsetningsrådets vedtak om forsynings-, mottaks- og informasjonsplikt, slik at disse utformes på en måte som gjør at de i minst mulig grad påvirker konkurranseforholdene mellom ulike aktører eller grupper av aktører i markedet, mener Landbruksdirektoratet at en i utgangspunktet må ha likelydende bestemmelser i rammeforskriften og markedsreguleringsforskriften. Siden det er Omsetningsrådet som er ansvarlig organ for markedsreguleringen og skal forvalte regelverket, forutsettes det likevel at rådet kan gi utfyllende bestemmelser på områder hvor det er nødvendig. Eksempler på slike utfyllende bestemmelser er f.eks. kravspesifikasjoner på rå melk under forsyningsplikten og kravspesifikasjon på smør og fløte. Slike utfyllende bestemmelser må da være i samsvar med bestemmelsene i rammeforskriften.

Andre endringer i bestemmelsen om forsyningsplikt på melk (§ 4 nr.4 i rammeforskriften)

I fastsettelsesbrevet av 25. november skriver departementet at de har gjort forenklinger i rammeforskriftens § 4 nr. 4 første ledd ved at annet punktum er opphevet. Det forklares at det er tilstrekkelig at en aktør deltar i prisutjevningsordningen for melk for at markedsregulator skal ha forsyningsplikt. Så lenge aktøren deltar i prisutjevningsordningen for melk, spiller det ingen rolle om vedkommende også er lokal foredler.

Landbruksdirektoratet vurderer at det bør være likelydende vilkår for forsyningsplikten i rammeforskriften og markedsreguleringsforskriften. Dette innebærer at en må oppheve tredje punktum i markedsreguleringsforskriftens § 4-3 første ledd.

Markedsreguleringsforskriftens § 4-3 første ledd får da følgende ordlyd:

«Forsyningsplikten gjelder for norskprodusert melk på det regulerte nivå i verdikjeden jf. jordbruksavtalen. Markedsregulatorns forsyningsplikt omfatter alle meieriselskaper som deltar i prisutjevningsordningen for melk.»

Mottaksplikt på melkefett

Landbruks- og matdepartementet har vedtatt endringer i mottaksplikt for smør og fløte gjeldende fra 25. november 2020.

Landbruksdirektoratet innstiller derfor på at rammeforskriftens § 3 nr. 4 implementeres i markedsreguleringsforskriftens § 5-3-2 første ledd.

Andre ledd omhandler fløte. Ettersom fløte nå er behandlet sammen med smør i første ledd, vil andre ledd være overflødig. Det vil heller ikke være samsvar med gjeldende andre ledd og rammeforskriftens bestemmelser. Landbruksdirektoratet foreslår dermed at gjeldende andre ledd opphører.

Landbruksdirektoratet forutsetter at det er formålstjenlig å videreføre kravspesifikasjonene på smør og fløte under mottaksplikten når departementet har bestemt at det skal være mottaksplikt på smør og fløte. Disse retningslinjene er fastsatt av Omsetningsrådet i medhold av markedsreguleringsforskriften § 5-3-2, tredje ledd i gjeldende forskrift. Landbruksdirektoratet innstiller på at gjeldende tredje ledd blir nytt andre ledd.

Landbruksdirektoratet innstiller dermed på at markedsreguleringsforskriften § 5-3-2 første ledd får følgende ordlyd:

«§ 5-3-2.Mottaksplikt på fløte og smør

Markedsregulator skal pålegges mottaksplikt på innenlands produsert fløte og smør fra meieriselskaper i prisutjevningsordningen for melk når det er definert overskudd av melkefett i markedet. I slike tilfeller skal det benyttes en pris som tilsvarer verdien av produksjonsfløte eller tilvirkningsverdien på smør fastsatt i forskrift av 29. juni 2007 nr. 904 om satser i prisutjevningsordningen for melk og satser for produksjonsfløte og tilvirkningsverdi på smør.

Markedsreguleringsforskriften § 5-3-2 andre ledd oppheves og gjeldende tredje ledd blir nytt andre ledd.

I rammeforskriften er det ikke fastsatt kriterier for overskudd av melkefett i markedet. Landbruksdirektoratet foreslår derfor at Omsetningsrådet utarbeider kriterier for når det er overskudd av melkefett i markedet, og at disse kriteriene innarbeides i markedsreguleringsforskriften. Det er kun i en overskuddssituasjon at mottaksplikten inntreer. Det er viktig å ha kriterier for når mottaksplikten inntreer.

Landbruksdirektoratets overvåkingsansvar og beregning av overføringssatser for transport av melk etter noteringspunkt

Landbruks- og matdepartementet mener at overføringskostnadene i melkesektoren er avgjørende for konkurransesituasjonen til uavhengige aktører som kjøper melk på forsyningsplikten, og at disse kostnadene må anses som en integrert del av Tines forsyningsplikt. Departementet har derfor tatt inn bestemmelser om regulering av kostnadene ved overføringstransport i rammeforskriften. Nye bestemmelser om overføringstransport i rammeforskriften er gjeldende fra 25. november 2020.

Landbruksdirektoratet foreslår at rammeforskriftens ordlyd i § 4 nr. 4 femte ledd innarbeides i markedsreguleringsforskriften. Videre kan gjeldende bestemmelser i markedsreguleringsforskriftens § 4-3-6, andre ledd, andre og tredje punktum fjernes. Disse bestemmelsene omhandler beregning av overføringssatser, noe som nå er regulert i første ledd, samt rammeforskriften, og gjeldende bestemmelser er ikke i samsvar med rammeforskriften.

Reglene i § 4-3-6 tredje ledd kan fjernes i sin helhet. Her reguleres blant annet Landbruksdirektoratets overvåkingssansvar som både Omsetningsrådet og departementet foreslo å fjerne i sine høringer. Landbruks- og matdepartementet fulgte opp temaet i fastsettelsesbrevet for ny rammeforskrift 25. november 2020 hvor de blant annet skrev følgende: «*Departementet legger opp til at forvaltningen av regler som omhandler overføringstransport skal skje innenfor rammene av forsyningsplikten generelt. Dette innebærer at Omsetningsrådet som ansvarlig organ for markedsbalanseringen skal forvalte dette regelverket. Departementet ser det dermed ikke som naturlig at Landbruksdirektoratet skal ha noe særskilt ansvar knyttet til å overvåke denne overføringstransporten ut over det som følger av direktoratets rolle som sekretariat for Omsetningsrådet.*» Videre reguleres innsynsrett i beregningene i bestemmelsens andre punktum. Denne bestemmelsen ble også foreslått fjernet av Omsetningsrådet. Siden en uansett vil ha innsynsrett etter offentlighetsloven, anses denne bestemmelsen som unødvendig. I høringen ønsket Scandza innsynsrett regulert i rammeforskriften. Departementet har ikke regulert noen spesiell innsynsrett knyttet til overføringskostnadene i rammeforskriften, noe som tilsier at heller ikke Omsetningsrådet er forpliktet til å regulere en slik spesiell innsynsrett.

Det foreslås ingen materielle endringer i de øvrige bestemmelsene i § 4-3-6. Som en konsekvens av at tredje ledd fjernes, blir gjeldende fjerde ledd nytt tredje ledd.

Landbruksdirektoratet forslår på denne bakgrunn at markedsreguleringsforskriftens § 4-3-6 får følgende ordlyd:

§ 4-3-6. Priser og vilkår

Forsyningsprisen på rå melk skal tilsvare markedsregulators noteringspris tillagt beregnede transportkostnader fra basismeieri til mottakende meieri. I beregningen skal det tas hensyn til prioritering mellom anvendelser.

Transportopplegg for overføring/levering av melk planlegges og styres av markedsregulator.

Dersom et meieriselskap bestiller volum som ikke er tilpasset hele lass, kan det gjøres mot dekning av de merkostnader dette medfører.

Landbruksdirektoratet registrerer at rammeforskriften ikke inneholder nærmere detaljer om hvordan transportkostnader fra basismeieri til mottakende meieri skal beregnes, foruten at det skal tas hensyn til prioritering mellom anvendelser. Landbruksdirektoratet anbefaler derfor at Omsetningsrådet vurderer å etablere nærmere kriterier for beregning av disse kostnadene, og at kriteriene implementeres i markedsreguleringsforskriften.

80-prosentregelen

Landbruks- og matdepartementet opprettholder 80-prosentregelen under forsyningsplikten for melk ved at bestemmelsen om 80-prosentregelen tas inn i rammeforskriften fra 25. november 2020. Ordlyden i rammeforskriften er noe ulik bestemmelsen i gjeldende markedsreguleringsforskrift. Landbruksdirektoratet innstiller på at rammeforskriftens ordlyd implementeres i markedsreguleringsforskriften 4-3-8, første ledd.

Omsetningsrådet foreslo i høringen noen lempinger i regelverket til fordel for enkelte av meieriselskapene som benytter seg av forsyningsplikten. Forslaget gikk ut på at meieriselskaper som benytter seg av forsyningsplikten til produksjon av flytende produkter, jf. § 4-3-1, ikke lenger skal være bundet av 80-prosentregelen. Det samme gjelder små meieriselskaper som anvender mindre enn 5 mill. liter melk per år. I høringen støttet Norges Bondelag og Norsk Bonde- og småbrukarlag, samt Rørøsmøieriet lempingen av regelverket for små meieriselskaper. Det var ingen av høringsinstansene som skrev at de hadde motforestillinger mot en slik lemping.

Landbruks- og matdepartementet har ikke foretatt noen unntak fra 80-prosentregelen i rammeforskriften. Landbruksdirektoratet vurderer at rammeforskriften regulerer tiltak som påvirker konkurransesituasjonen. 80-prosentregelen er derfor vurdert å kunne påvirke konkurransesituasjonen. Lempingen av regelverket for meieriselskaper som produserer flytende produkter og lempingen av regelverket for små meierier, vil være en fordel for uavhengige meieriselskaper som produserer flytende melkeprodukter og gi en større forpliktelse for markedsregulator. Siden markedsregulator har vært med på å foreslå disse endringene gjennom sin representasjon i Omsetningsrådet, kan en likevel vurdere at dette kan gjøres i dette tilfellet. Landbruksdirektoratet mener en slik lemping vil være innenfor intensjonen med bestemmelsen i rammeforskriften, siden konkurransesituasjonen for de aktørene som skal ivaretas av rammeforskriften får lempeligere vilkår. Landbruksdirektoratet innstiller på at høringsforslaget om lemping i regelverket kan innarbeides i markedsreguleringsforskriftens § 4-3-8, første ledd.

Landbruksdirektoratet foreslår med bakgrunn i begrunnelsen over at markedsreguleringsforskriftens § 4-3-8, første ledd får følgende ordlyd:

*§ 4-3-8. Plikter for meieriselskaper som benytter seg av forsyningsplikten
Med mindre det foreligger rimelig grunn, plikter meieriselskaper som benytter seg av forsyningsplikten i § 4-3-2 i alle uker å ta imot minimum 80 prosent av siste 3 måneders gjennomsnittlige ukentlige mottak av melk. Denne bestemmelsen gjelder ikke meierier som anvender mindre enn 5 mill. liter melk per år. Ved mottak av mindre melk enn hva disse beregningene tilsier, kan markedsregulator fakturere meieriselskapet for de merkostnader som oppstår hos markedsregulator som følge av avviket.*

Landbruksdirektoratet innstiller på at endringene trer i kraft straks.

Saksnr.: 008/21	Sektor: Melk	Styre/råd: OR
Behandling: 10.02.2021	Tittel: Melk - Endring i retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter - Reguleringskapasitet	Saksnr.: 20/75771-3

Beskrivelse

Innstillingen behandler høringen av endringer i bestemmelsene om godtgjørelse av markedsregulators reguleringskapasitet i melkesektoren. Landbruksdirektoratet kan ikke se det er framkommet innvendinger til forslaget som ble sendt på høring. Landbruks- og matdepartementets støtter Omsetningsrådets vurderinger om justeringer i modellen for beregning av kompensasjonen, og at de videre vurderer det som tilstrekkelig at reguleringen av kompensasjonen for reguleringskapasitet gjøres i samsvar med Omsetningsrådets regelverk.

Forslaget innebærer at retningslinjen «Nærmere bestemmelser om godtgjørelse av markedsregulators reguleringskapasitet» utgår og nye bestemmelser legges inn i retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter.

Hjemmel

Retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter fastsatt av Omsetningsrådet 1. desember 2009 med hjemmel i forskrift 2008-10-22 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 7-1.

Forutsetninger

Vedlegg

Fastsettelsesbrev fra Landbruks- og matdepartementet av 25. november 2020.

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

1. Omsetningsrådet vedtar følgende endringer i retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter, fastsatt av Omsetningsrådet 1. desember 2009 med hjemmel i forskrift 22. oktober 2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 7-1, jf. lov 10. juli 1936 nr. 06 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 11 første ledd.:

Punkt 5 *Kompensasjon for reguleringskapasitet hos markedsregulator* skal lyde:

5-1 Godtgjørelse for reguleringskapasitet

Omsetningsrådet kan årlig og etter søknad godtgjøre markedsregulator for kostnader ved nødvendig reguleringskapasitet.

Godtgjørelsen skal tilsvare summen av kapitalkostnader, avskrivninger og vedlikehold i henhold til punkt 5-2 og punkt 5-3 fratrukket relevante kostnader som er dekket i løpende bevilgninger for ordinære reguleringstiltak.

Nødvendig reguleringskapasitet er knyttet til sesongvariasjon i melkemottak, og tilsvarer differansen mellom maksimal månedlig netto melketilgang til markedsregulators meierier og maksimalt månedlig forbruk til faste produkter hos markedsregulator.

55 prosent av Tines variasjon i melkevolum ved produksjon av faste produkter kan tilskrives reguleringsbehovet Tine har som markedsregulator.

5-2 Kapitalvolum og avkastningskrav

Kapitalvolum tilhørende nødvendig reguleringskapasitet beregnes ut fra bokførte verdier av varige driftsmidler i Tine SAs konsernregnskap, korrigert for kapital knyttet til Tines råvarehåndtering. Kapitalen fordeles videre på produksjon av flytende, faste og ikke-melkebaserte produkter med fordelingsnøkkelen 40 prosent til faste produkter. Prosentatsen kan justeres ved behov. Med utgangspunkt i beregnet kapitalvolum til faste produkter, beregnes kapitalvolum knyttet til reguleringskapasiteten ut fra andelen av variasjon i melkevolum ved produksjon av faste produkter som skyldes regulering, jf. punkt 5-1 fjerde ledd. I beregningene av kapitalvolum beskrevet over, legges det til grunn at markedsregulator har full kapasitetsutnyttelse ved sine anlegg, dvs. som en etablert aktør. Ved beregning av nødvendig kapitalvolum knyttet til Tines reguleringskapasitet legger en til grunn at normal kapasitetsutnyttelse for Tines anlegg for faste produkter er 90 prosent. Prosentatsen kan justeres ved behov.

Avkastningskravet består av et egenkapitalavkastningskrav lik risikofri rente (3 års statsrente) uten risikopremie, og et fremmedkapitalavkastningskrav lik NIBOR 6 måneder effektiv rente + 1,3 prosentpoeng. Forholdet mellom egen- og fremmedkapital tilsvarer fordelingen i Tine SAs konsernregnskap mellom egenkapital og gjeld.

5-3 Kapitalkostnader og vedlikehold

Kapitalkostnader beregnes ut fra relevant kapitalvolum og avkastningskrav. Kapitalkostnader inklusive avskrivninger beregnes ved bruk av en annuitetsberegning med en avskrivningstid på 12 år, med grunnlag i nødvendig kapitalvolum knyttet til Tines reguleringsvirksomhet og avkastningskravet, jf. punkt 5-2.

Ved beregning av vedlikehold, tilordnes reguleringskapasiteten en forholdsmessig andel av vedlikeholdskostnadene basert på fordelingen av varige driftsmidler tilknyttet til Tines reguleringskapasitet ved produksjon av faste produkter, jf. punkt 5-2 og varige driftsmidler for Tine SA totalt.

5-4 Reduksjon i godtgjørelse

Dersom særlige forhold tilsier det, kan godtgjørelsen reduseres sammenlignet med hva som følger av punktene 5-1, 5-2 og 5-3.

5-5 Gjennomsnittsberegning

Godtgjørelsen for markedsregulators reguleringskapasitet det enkelte år fastsettes som et gjennomsnitt av de to foregående års utbetaling og inneværende års modellberegning.

2. Nærmere bestemmelser om godtgjørelse av markedsregulators reguleringskapasitet fastsatt av Omsetningsrådet 1. desember 2004 med hjemmel i forskrift 22. oktober 2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 7-1, jf. lov 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 11 første ledd utgår.
3. Endringene trer i kraft straks.

Melk - Endring i retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter - Reguleringskapasitet

Bakgrunn

Forslag til endringer i Omsetningsrådets regelverk ble sendt på høring 29. november 2019 med frist for innspill 1. mars 2020.

Høringen gjaldt blant annet forslag til endringer i forskrift 22. oktober 2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer (markedsreguleringsforskriften) med tilhørende retningslinjer, herunder retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter. De fleste forslagene i høringen ble behandlet i Omsetningsrådets møte 22. juni i år, og flere endringer i retningslinjene for markedsregulering av melk og melkeprodukter ble iverksatt fra 1. juli 2020. I møte 16. april 2020 vedtok Omsetningsrådet imidlertid å avvente Landbruks- og matdepartementets behandling av rammeforskriften før rådet vurderer å gjøre endringer i sitt regelverk der det er berøringspunkter mellom regelverkene. Behandlingen av høringsforslaget om endringer i bestemmelser om godtgjørelse av markedsregulators reguleringskapasitet i melkesektoren var et av områdene som ble utsatt i påvente av departementets behandling av høringen av rammeforskriften. 25. november 2020 vedtok Landbruks- og matdepartementet endringer i rammeforskriften, slik at Omsetningsrådet nå kan behandle den gjenværende delen av høringen av retningslinjer for melk og melkeprodukter.

Landbruksdirektoratet behandler i denne innstillingen høringen av endringer i bestemmelsene om godtgjørelse av markedsregulators reguleringskapasitet i melkesektoren.

Landbruks- og matdepartementets konklusjon etter høringen av rammeforskriften

Landbruks- og matdepartementet sendte den 14. november 2019 på høring forslag til endringer i rammeforskriften, som er hjemlet i omsetningsloven § 14. På noen områder berører departementets høringsnotat Omsetningsrådets høring, herunder bestemmelser om godtgjørelse av markedsregulators reguleringskapasitet i melkesektoren.

Den 25. november 2020 avsluttet Landbruks- og matdepartementet sin høringsprosess med å gjøre en rekke endringer i rammeforskriften. I fastsettelsesbrevet fra departementet til Omsetningsrådet av 25. november 2020, skriver departementet blant annet følgende om kompensasjon for markedsregulators reguleringskapasitet:

«Når det kommer til kompensasjon for reguleringskapasitet, støtter departementet Omsetningsrådets vurderinger om justeringer i modellen for beregning av kompensasjonen. Den nye modellen sikrer at det ikke blir noen brå økninger i kompensasjonen, og at den holdes på et moderat nivå. Begge disse elementene er viktige for å sikre konkurransenøytralitet. Departementet vurderer det som tilstrekkelig at reguleringen av kompensasjonen for reguleringskapasitet gjøres i medhold av Omsetningsrådets regelverk, som i dag.»

Ettersom Landbruks- og matdepartementet nå har avsluttet sin høringsprosess, kan Omsetningsrådet avslutte sin høring av endringer i retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter når det kommer til bestemmelser om godtgjørelse av markedsregulators reguleringskapasitet.

Omsetningsrådets høringsnotat

I høringsnotatet foreslår Omsetningsrådet en justering og oppdatering av enkelte parametere i gjeldende modell for kompensasjon for reguleringskapasitet, slik at en i større

grad kan unngå bruk av skjønn.

Omsetningsrådet foreslår en endring i parameteren kapitalandel driftsmidler knyttet til faste produkter. I gjeldende bestemmelser er denne fastsatt til 51 prosent, basert på beregninger i ECONs rapport 2003 -053 rev. 3. I ny gjennomgang av elementet i 2019 viser beregningene at kapitalandelen for faste produkter er 40 prosent. Omsetningsrådet foreslår derfor å benytte 40 prosent for denne parameteren.

Videre viser nye beregninger at normal kapasitetsutnyttelse i produksjon av ost, smør og tørrmelk ved de anleggene som produserer reguleringsprodukter er økt fra 86 prosent, i ECON sin beregning fra 2003, til 90 prosent i 2019. Beregningen i 2019 er basert på de samme prinsippene som beregningen i 2003. Omsetningsrådet foreslår derfor å benytte 90 prosent i nye bestemmelser.

Omsetningsrådet mener det er sannsynliggjort at 55 prosent av Tines variasjon i melk anvendt til faste produkter kan tilskrives deres oppgaver som regulator. Regelverket foreslås endret i tråd med dette.

En av grunnene til at skjønn har vært brukt de siste årene er variasjonen i kompensasjonens størrelse fra år til år. For å jevne ut årlige svingninger mener Omsetningsrådet at en kan basere kompensasjonen det enkelte år på et gjennomsnitt av de siste tre års utbetalinger. For eksempel kan en ved beregningen av kompensasjonsstørrelse for 2020, sammenligne denne beregningen med utbetalingene for 2018 og 2019. Kompensasjonen for 2020 fastsettes deretter som et gjennomsnitt av beregningen for 2020 og utbetalingene for 2018 og 2019. Enkelte år kan spesielle hendelser medføre at kompensasjonens størrelse øker eller reduseres relativt mye. Ved å legge til grunn en gjennomsnittsbetraktning, kan en jevne ut effekten av slike hendelser. Med mindre Tine gjør større endringer i struktur eller større investeringer, vil sannsynligvis ikke kostnadene til kapasitet endres vesentlig fra år til år. Omsetningsrådet mener derfor det kan være hensiktsmessig med en slik utjevning av kostnader over år. Dette prinsippet er derfor foreslått innarbeidet i regelverket.

Omsetningsrådet foreslår i tillegg at bestemmelsene i retningslinjen «Nærmere bestemmelser om godtgjørelse av markedsregulators reguleringskapasitet» utgår og nye bestemmelser tas inn i ny § 5 i «Retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter». Dette vil medføre at alle detaljer om denne kompensasjonen reguleres ett sted. Begrunnelsen for endringen er at den vurderes som en forenkling, samtidig som regelverket blir lettere å finne fram i og sette seg inn i når dette er samlet. Det er også foreslått noen endringer i språk og struktur.

Høringsinstansenes innspill

Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Tine støtter Omsetningsrådets høringsforslag.

Scandza mener kompensasjon for reguleringskapasitet er prinsipielt riktig, siden markedsregulator - ikke minst i melkesektoren - på permanent basis må forutsettes å ha overskuddskapasitet. *Scandza* mener det er god begrunnelse for å opprettholde særskilt godtgjørelse for reguleringskapasitet i melkesektoren og er uenig i at den skal avvikles. De mener ikke slik godtgjørelse er konkurransevridende så lenge den ikke gir overkompensasjon.

Scandza mener videre at 80 prosentregelen og regler for reguleringskapasitet må ses i sammenheng.

Landbruksdirektoratets vurderinger

Landbruksdirektoratet kan ikke se det i høringen er framkommet innvendinger til forslaget

som ble sendt på høring. Landbruksdirektoratet viser videre til Landbruks- og matdepartementets fastsettelsesbrev av 25. november 2020 hvor departementet skriver at de støtter Omsetningsrådets vurderinger om justeringer i modellen for beregning av kompensasjonen, og at de videre vurderer det som tilstrekkelig at reguleringen av kompensasjonen for reguleringskapasitet gjøres i samsvar med Omsetningsrådets regelverk.

Landbruksdirektoratet innstiller derfor på at regelverket kan vedtas i tråd med høringsforslaget. Likevel endres paragrafer til punkter, siden retningslinjene etter 1. juli i år ikke lenger har paragrafer, men punkter.

Endringene som foreslås i høringen innarbeides i retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter punkt 5 Kompensasjon for reguleringskapasitet hos markedsregulator, punkt 5-1 til punkt 5-5. Endringene har følgende ordlyd:

5-1 Godtgjørelse for reguleringskapasitet

Omsetningsrådet kan årlig og etter søknad godtgjøre markedsregulator for kostnader ved nødvendig reguleringskapasitet.

Godtgjørelsen skal tilsvare summen av kapitalkostnader, avskrivninger og vedlikehold i henhold til punkt 5-2 og punkt 5-3 fratrukket relevante kostnader som er dekket i løpende bevilgninger for ordinære reguleringstiltak.

Nødvendig reguleringskapasitet er knyttet til sesongvariasjon i melkemottak, og tilsvarende differansen mellom maksimal månedlig netto melketilgang til markedsregulators meierier og maksimalt månedlig forbruk til faste produkter hos markedsregulator.

55 prosent av Tines variasjon i melkevolum ved produksjon av faste produkter kan tilskrives reguleringsbehovet Tine har som markedsregulator.

5-2 Kapitalvolum og avkastningskrav

Kapitalvolum tilhørende nødvendig reguleringskapasitet beregnes ut fra bokførte verdier av varige driftsmidler i Tine SAs konsernregnskap, korrigert for kapital knyttet til Tines råvarehåndtering. Kapitalen fordeles videre på produksjon av flytende, faste og ikke-melkebaserte produkter med fordelingsnøkkelen 40 prosent til faste produkter. Prosentatsen kan justeres ved behov. Med utgangspunkt i beregnet kapitalvolum til faste produkter, beregnes kapitalvolum knyttet til reguleringskapasiteten ut fra andelen av variasjon i melkevolum ved produksjon av faste produkter som skyldes regulering, jf. punkt 5-1 fjerde ledd. I beregningene av kapitalvolum beskrevet over, legges det til grunn at markedsregulator har full kapasitetsutnyttelse ved sine anlegg, dvs. som en etablert aktør. Ved beregning av nødvendig kapitalvolum knyttet til Tines reguleringskapasitet legger en til grunn at normal kapasitetsutnyttelse for Tines anlegg for faste produkter er 90 prosent. Prosentatsen kan justeres ved behov.

Avkastningskravet består av et egenkapitalavkastningskrav lik risikofri rente (3 års statsrente) uten risikopremie, og et fremmedkapitalavkastningskrav lik NIBOR 6 måneder effektiv rente + 1,3 prosentpoeng. Forholdet mellom egen- og fremmedkapital tilsvarende fordelingen i Tine SAs konsernregnskap mellom egenkapital og gjeld.

5-3 Kapitalkostnader og vedlikehold

Kapitalkostnader beregnes ut fra relevant kapitalvolum og avkastningskrav.

Kapitalkostnader inklusive avskrivninger beregnes ved bruk av en annuitetsberegning med en avskrivningstid på 12 år, med grunnlag i nødvendig kapitalvolum knyttet til Tines reguleringsvirksomhet og avkastningskravet, jf. punkt 5-2.

Ved beregning av vedlikehold, tilordnes reguleringskapasiteten en forholdsmessig andel av

vedlikeholdskostnadene basert på fordelingen av varige driftsmidler tilknyttet til Tines reguleringskapasitet ved produksjon av faste produkter, jf. punkt 5-2 og varige driftsmidler for Tine SA totalt.

5-4 Reduksjon i godtgjørelse

Dersom særlige forhold tilsier det, kan godtgjørelsen reduseres sammenlignet med hva som følger av punktene 5-1, 5-2 og 5-3.

5-5 Gjennomsnittsberegning

Godtgjørelsen for markedsregulators reguleringskapasitet det enkelte år fastsettes som et gjennomsnitt av de to foregående års utbetaling og inneværende års modellberegning.

Saksnr.: 009/21	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 10.02.2021	Tittel: Alle - Informasjonshåndtering markedsregulator interne rutiner	Saksnr.: 21/3962-1

Beskrivelse

Landbruksdirektoratet legger herved frem for Omsetningsrådet, vedtatte interne retningslinjer hos markedsregulatorene for håndtering av informasjon knyttet til markedsreguleringsoppdraget, til orientering.

Direktoratet inviterer til en diskusjon i rådet om rådet mener de foreliggende rutinene tilfredsstillende de krav rådet har satt, eller om det er behov for ytterligere bearbeiding av disse. Det bør også vurderes om det skal engasjeres eksterne ressurser. Landbruksdirektoratet vil på grunnlag av denne diskusjonen gi tilbakemeldinger til markedsregulatorene på vegne av Omsetningsrådet dersom det er behov for dette.

Hjemmel

Forskrift 2008-10-22 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer, § 6 første ledd.

Forutsetninger

Vedlegg

- Rutiner for informasjonshåndtering i Norske Felleskjøp i rolla som markedsregulator for kornsektoren gjeldende fra 14.10.2020 (revidert utgave),
- Interne rutiner for informasjonshåndtering i samband med TINE si rolle og oppgave som markedsregulator gjeldende fra 01.07.2020,
- Rutiner for Norturas informasjonshåndtering i rollen som markedsregulator i kjøtt- og eggsektoren gjeldende fra 01.07.2020.

Forslag til vedtak

Interne rutiner for informasjonshåndtering i Norske Felleskjøp, Tine, og Nortura tas til orientering.

Omsetningsrådet ber markedsregulatorene følge opp de endringsbehov som ble påpekt i møtet.

Omsetningsrådet ber markedsregulatorene legge frem nye forslag til interne rutiner for informasjonshåndtering til neste møte i Omsetningsrådet.

Møtebehandling

Etter diskusjon i rådet ble det stemt over hvert ledd i forslag til vedtak.

Første ledd ble enstemmig vedtatt i samsvar med innstilling.

Andre ledd falt med to mot ni stemmer, og ble strøket. Thea Skaug og Bjørg Tørresdal

stemte for å beholde setningen.

Bjørn-Ole Juul-Hansen foreslo å erstatte tredje ledd med følgende setning:
«Omsetningsrådet skal være oppdatert om gjeldende interne rutiner.»
Juul-Hansens forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Interne rutiner for informasjonshåndtering i Norske Felleskjøp, Tine, og Nortura tas til orientering.

Omsetningsrådet skal være oppdatert om gjeldende interne rutiner.

Alle - Informasjonshåndtering markedsregulator interne rutiner

Innledning

Landbruksdirektoratet legger herved frem for Omsetningsrådet vedtatte interne retningslinjer hos markedsregulatorene for håndtering av informasjon knyttet til markedsreguleringsoppdraget.

Bakgrunn

Omsetningsrådet traff i møte 20.05.2019, sak 066/19 følgende vedtak (hvor formuleringene som er relevante for denne saken er understreket):

«Omsetningsrådet vedtar at arbeidsgruppens anbefalinger følges opp:

- Markedsregulatorene plikter å etablere interne rutiner for informasjonshåndtering knyttet til markedsregulatoroppgavene i tråd med internkontrollprinsipper
- Markedsregulator plikter å etablere liste over alle med "innsidestatus" i markedsreguleringen
- Markedsregulator plikter å ha rutiner som sikrer etterprøvbarehet
- Omsetningsrådet klargjør sekretariatets rolle når det gjelder muligheten for å ta opp saker som oppstår vedrørende praktisering av informasjonsplikten
- Omsetningsrådet tar en større rolle i å synliggjøre, forklare og begrunne ordningen, rollefordelingen og tiltakene, herunder nærmere beskrivelse av markedsregulators rolle»

Landbruksdirektoratet sendte 26.06.2019 brev til de tre markedsregulatorene med beskjed om å sette i gang arbeidet med de tre førstnevnte kulepunktene. Landbruksdirektoratet har deretter hatt møter og korrespondanse med markedsregulatorene under arbeidet.

Omsetningsrådets vedtak kan ses i sammenheng med rådets samlede arbeid med å gjennomgå regelverket for å begrense risiko for konkurransevridning i markedsreguleringen; særlig gjelder dette informasjonshåndteringen som har fått et særlig fokus.

Rådet har 22.06.2020 vedtatt en ny bestemmelse i markedsreguleringsforskriften § 6 første ledd som lyder:

«Omsetningsrådet kan kreve at markedsregulator etablerer skriftlige interne rutiner for informasjonshåndtering og kontrollere at rutineene blir overholdt. Rutinene skal sikre en forsvarlig informasjonshåndtering slik at opplysninger om aktiviteter som markedsregulator utfører i kraft av reguleringsansvaret ikke tilflyter forretningsvirksomheten.»

Markedsregulators forpliktelser når det gjelder informasjonshåndteringen fremgår dermed av forskriften § 6 første ledd sammen med vedtaket av 22.05.2019.

Den vedtatte forskriften, med krav om å etablere interne rutiner for informasjonshåndtering er et viktig tiltak i arbeidet med å redusere risikoen for konkurransevridning i markedsreguleringen.

Vedtaket og forskriften legger tydelig ansvaret for etablering av rutineene på den enkelte markedsregulator. Forskriften stiller krav til innholdet i rutineene, de skal «sikre forsvarlig informasjonshåndtering ...».

Det heter i vedtaket fra 20.05.2019, at «Markedsregulator plikter å ha rutiner som sikrer etterprøvbarehet». Utformingen skal skje «i tråd med internkontrollprinsipper».

Markedsregulatorerne, Felleskjøpet, Nortura og Tine har alle vedtatt retningslinjer. Disse ligger ved innstillingen som vedlegg (se over).

Landbruksdirektoratets vurderinger

Innledning

Vedtaket om å etablere interne rutiner for informasjonshåndtering er et viktig tiltak i arbeidet med å redusere risikoen for konkurransevridning i markedsreguleringen.

Landbruksdirektoratet vil i det følgende behandle de tre første kulepunktene i Omsetningsrådets vedtak av 22.05.2019 som gjelder markedsregulatorenes interne rutiner om informasjonshåndtering.

(Man vil senere komme tilbake med en egen sak med behandling av de to siste punktene i vedtaket fra 22.05.2019 som gjelder klargjøring av sekretariatets rolle når det gjelder muligheten for å ta opp saker som oppstår vedrørende praktisering av informasjonsplikten, og målet om å gi Omsetningsrådet en større rolle i å synliggjøre, forklare og begrunne ordningen, rollefordelingen og tiltakene, herunder nærmere beskrivelse av markedsregulators rolle.)

Omsetningsrådets krav til rutinene, «i tråd med internkontrollprinsipper»

Rutinene for informasjonshåndtering skal ifølge Omsetningsrådets vedtak utvikles «i tråd med internkontrollprinsipper». Det heter også at markedsregulator «plikter å ha rutiner som sikrer etterprøvbarehet». Landbruksdirektoratet skal i det følgende knytte noen kommentarer til dette kravet.

Markedsreguleringen, og skillet mellom markedsreguleringen og forretningsvirksomheten, er i dag organisert på ulike måter hos markedsregulatorerne. Tine SA har etablert et administrativt og regnskapsmessig skille mellom råvarehåndtering og øvrig virksomhet i selskapet (ofte omtalt som Tine Råvare og Tine Industri). I Nortura SA er det avdeling Totalmarked kjøtt og egg som har det operative ansvaret for markedsreguleringen i selskapet. For Tine og Nortura er selskapene m.a.o. både regulator og kommersiell aktør. Norske Felleskjøp SA var tidligere et selvstendig organisert foretak som hadde ansvaret for markedsregulering, eid av Felleskjøpet Agri SA. Her forkom det m.a.o. tidligere et organisatorisk skille. Dette er nå endret slik at markedsreguleringen skal skje innenfor Felleskjøpet Agri SA. Endringen skjedde i styremøte 11.12.2020, se vedlagt «Funksjonsbeskrivelse for markedsregulator korn». Det fremgår her at:

«Felleskjøpet Agri SA (FKA) er fra 1. januar 2021 markedsregulator for korn. [...] Felleskjøpet Agri overtar de rettigheter og plikter for markedsreguleringen som Norske Felleskjøp tidligere hadde. [...] Markedsreguleringsfunksjonen skal være fysisk lokalisert utenfor Felleskjøpet Agri sitt hovedkontor. Funksjonen skal fortsatt være lokalisert i Landbrukskvartalet i Oslo sentrum, slik Norske Felleskjøp har vært. Funksjonen skal være en del av et relevant fagmiljø med personalmessig oppfølging. Øvrige medarbeidere som arbeider med oppgaver tilknyttet markedsreguleringen er under utøvelsen av disse oppgavene underlagt de samme forpliktelser til uavhengighet og likebehandling som følger av denne funksjonsbeskrivelsen.»

Det blir i «Funksjonsbeskrivelsen pekt på at: «Det er utarbeidet egne retningslinjer for informasjonshåndtering og det henvises til disse.» Man tenker altså at de ovennevnte vedtatte «Rutiner for informasjonshåndtering i Norske Felleskjøp i rolla som markedsregulator for kornsektoren gjeldende fra 14.10.2020 (revidert utgave)», også skal gjelde når markedsreguleringen innlemmes i Felleskjøpet Agri SA.

De ulike organiseringene av markedsreguleringen som de ulike markedsregulatorne har, innebærer at de interne rutinene knyttet til håndtering av informasjon i grensesnittet mellom markedsreguleringen og forretningsvirksomheten må tilpasses og «skreddersys» hvert enkelt selskap.

Internkontrollen skal hindre arbeidsrutiner basert på tilfeldigheter. Utvikling av internkontrollrutiner og oppfølgingen av disse, krever derfor tydelig ledelse og disse skal gjøre det lett synlig for egne medarbeidere og omgivelsene å forstå hvordan ansvar og arbeidsoppgaver organiseres og utføres for å oppfylle kravene til informasjonshåndtering. Internkontroll betyr at virksomheten regelmessig bør gjøre kontroller og registreringer for å være sikker på at viktige funksjoner blir som bestemt i rutinen.

Når det gjelder innholdet i internkontrollsystemet bør dette etter direktoratets syn som et minimum derfor inneholde følgende fem elementer.¹

1. Det bør innledningsvis gis en oversikt over hvilke krav til informasjons-håndtering som gjelder for virksomheten.
2. Dernest bør det gis en oversikt over hvordan virksomheten er organisert (ansvar og myndighet).
3. Hoveddelen av rutinen bør være de krav virksomhetens sakshåndtering følger for å sikre overholdelse av regelverkskravene. Denne bør kobles til arbeidsprosesser og evt saksflyt.
4. Når det gjelder kravene til egenkontroll og etterprøvnbarhet bør etableres skriftlige rutiner for håndtering av avvik, rutiner virksomheten følger for å hindre gjentagelse av avvik, registreringer som gjøres for å sikre at målet for rutinene blir nådd, og rutiner for regelmessig gjennomgang av internkontrollen.
5. Rutinen skal endelig sørge for at de ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å overholde kravene.

Landbruks- og matforvaltningen har stilt krav til etablering av internkontroll i flere sammenhenger, og for å ivareta ulike krav i lovgivningen. Prinsippene er de samme. Her kan nevnes internkontrollforskriften etter matloven, se FOR-1994-12-15-1187 Forskrift om internkontroll for å oppfylle næringsmiddelovgivningen.

Gjennomgang av rutinene

Tines rutiner for informasjonshåndtering har følgende overskrifter:

1. Innledning
2. Formål
3. Sensitiv informasjon
4. Innhenting av informasjon fra industriaktørene
5. Formidling av informasjon fra Tine Råvare
6. Håndtering av og tilgang til sensitiv informasjon

¹ Listen er bygget på minimumskrav som stilles til internkontroll i næringsmiddelindustrien, se https://www.mattilsynet.no/mat_og_vann/matservering/internkontroll.142.

7. Innsiderliste
8. Teieplikt
9. Opplæring
10. Avvik
11. Revisjon
12. Ansvar

Nortura rutiner for informasjonshåndtering har følgende overskrifter:

1. Bakgrunn
2. Formål
3. Sensitiv informasjon
4. Hvem rutinene gjelder for
5. Håndtering av sensitiv informasjon
6. Innsiderliste
7. Taushetserklæring
8. Opplæring
9. Avvik
10. Revisjon
11. Ansvar

Norske Felleskjøps rutiner for informasjonshåndtering har følgende overskrifter:

1. Formål
2. Ansvar
3. Handtering av informasjon som kan være forretningsmessig sensitiv
4. Personar med innsidestatus
5. Andre med ansvar under marknadsreguleringa
6. Erklæring om teieplikt
7. Kontroll av rutineane

Kommentar til de vedtatte retningslinjene

Det overordnede kravet som forskriften stiller til markedsregulatorenes rutiner om informasjonshåndtering er at disse skal sikre en forsvarlig informasjonshåndtering, slik at opplysninger om aktiviteter som markedsregulator utfører i kraft av reguleringsansvaret ikke tilflyter forretningsvirksomheten.

Omsetningsrådet har i tillegg stilt krav om at rutinene skal utformes i tråd med internkontrollprinsipper. Videre at det skal etableres en liste over alle med "innsidestatus" i markedsreguleringen.

Det er hverken i vedtaket eller forskriften forutsatt at Omsetningsrådet skal godkjenne rutinene. Dette understreker at dette er regulatorenes eget ansvar. På den annen side har rådet et ansvar for at systemet (i seg selv) oppfyller de krav som stilles til markedsreguleringen fra myndighetene.

Slik Landbruksdirektoratet ser det, oppfyller de vedtatte rutinene fra markedsregulatorene disse kravene i mere eller mindre grad, når disse vurderes ut fra hvordan direktoratet tolker kravene som stilles av rådet i vedtaket og den av rådet vedtatte forskriften. På den ene side mener direktoratet at rutinene vedtatt av Tine langt på vei tilfredsstiller disse kravene, mens Felleskjøpets rutiner på den andre side har et forbedringspotensial. Norturas retningslinjer står, når det gjelder oppfyllelse av kravene, i en mellomstilling. Det må imidlertid være Omsetningsrådet som bestemmer innholdet i sine krav og hvilket nivå som skal ligge til grunn for kravene som skal stilles. Det bemerkes i denne sammenheng at retningslinjene er vedtatt av ledelsen i selskaper som er sentrale medlemmer av Omsetningsrådet. Som nevnt er selskapenes organisering forskjellig, og rutinene må tilpasses disse.

Som nevnt må kravet til rutiner for informasjonshåndtering hos markedsregulator ses i sammenheng med rådets samlede arbeid med å redusere risikoen for konkurransevridning, hvor det er satt fokus på informasjonshåndtering. Det er også en sammenheng mellom de krav som må stilles til informasjonshåndteringen hos markedsregulator og utarbeidelse av en instruks for informasjonshåndtering i Omsetningsrådets saksbehandling. Se sak 108/20 som ble behandlet i møte 11.12.2020. For eksempel vil det være naturlig at de behov som rådets representanter som representerer markedsregulatorene har for å diskutere saker innad i sine virksomheter, og de regulatoriske utfordringer som denne kommunikasjonen reiser, blir kommentert i rutinene for informasjonshåndtering i de respektive virksomheter.

Etter Landbruksdirektoratets syn er det viktig at de rutinene som blir etablert holder den nødvendige kvalitet. Det fremholdes at disse rutinene vil stå sentralt når det skal vurderes om Omsetningsrådet har fulgt opp de føringene som er gitt av Stortinget når det gjelder å motvirke risiko for at markedsreguleringen kan virke konkurransevridende.

Rutinen skal sørge for at allmenheten har innsikt i, og dermed også kan få tillit til, at markedsregulator opptrer på en måte som ivaretar hensynet til konkurransenøytralitet. Rutinene skal klargjøre reglene for kommunikasjonen som skjer i grensesnittet mellom markedsregulators reguleringsvirksomhet og forretningsvirksomhet. Siden innholdet i og praktiseringen av slike rutiner potensielt kan komme i konflikt med markedsregulators forretningsmessige interesser, er det behov for en viss oppfølging og kontroll fra Omsetningsrådet både under etableringen av rutinene som skjer nå, og gjennomføringen av rutinene senere når disse er etablert. Som nevnt vil kjernen i denne kontrollen ligge i etableringen av et internkontrollsystem. Det vil likevel være behov for mekanismer som sørger for at Omsetningsrådet og Landbruksdirektoratet (som delegert kontrollmyndighet) kan kontrollere at det etablerte internkontrollsystemet virker etter sin hensikt. Som nevnt vil direktoratet komme tilbake med en egen sak om sekretariatets rolle når det gjelder muligheten for å ta opp saker som oppstår vedrørende praktisering av informasjonsplikten, og målet om å gi Omsetningsrådet en større rolle i å synliggjøre, forklare og begrunne ordningen, rollefordelingen og tiltakene, herunder nærmere beskrivelse av markedsregulators rolle.

Det kan vurderes om det er hensiktsmessig at en uhildet ekstern ressurs med særlig kompetanse på internkontroll og informasjonshåndtering bør engasjeres dersom resultatet skal få den nødvendige tyngde og derigjennom tillit utad.

Landbruksdirektoratet inviterer derfor til en diskusjon i rådet mht. om rådet mener de foreliggende rutinene tilfredsstillende de krav rådet har satt, eller om det er behov for ytterligere bearbeiding av disse. Det bør også vurderes om det skal engasjeres eksterne ressurser. Landbruksdirektoratet vil på grunnlag av denne diskusjonen gi tilbakemeldinger til markedsregulatorene på vegne av Omsetningsrådet dersom det er behov for dette.

Saksnr.: 010/21	Sektor: Grønt	Styre/råd: OR
Behandling: 10.02.2021	Tittel: Grønt - Sletting av heftelse Linge Fruktlager i Fjord kommune	Saksnr.: 21/4075-1

Beskrivelse

Landbruksdirektoratet/Omsetningsrådet har blitt kontaktet av Norddal Rekneskapskontor AS v/Jarle Hauge. Regnskapskontoret bistår Sigurd Linge i forbindelse med en overføring av gnr 1 bnr 18 og 23 i Fjord kommune til ny generasjon ved Ingrid Christina Linge Johansen med deres eierpart i Linge Fruktlager.

Det har vist seg at det forekommer en tinglyst urådighetserklæring av 08.05.1957 på eiendommen, med Omsetningsrådet som begunstiget. I følge grunnboken kan ikke Linge fruktlager selges uten samtykke fra Omsetningsrådet.

Landbruksdirektoratet kan ikke se at der foreligger noen grunn til å opprettholde denne heftelsen til fordel for Omsetningsrådet. Direktoratet foreslår derfor at Omsetningsrådet fatter vedtak om å frigjøre eiendommen for heftelsen, slik at eierskiftet kan gjennomføres.

Hjemmel

Forutsetninger

Vedlegg

Notat Linge fruktlager 2020

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Omsetningsrådet frigir gnr 1 bnr 18 og 23 i Fjord kommune for heftelse til fordel for rådet. Omsetningsrådet gir nødvendig samtykke til at eiendommen og Linge fruktlager kan selges. Heftelsen kan slettes fra grunnboken.

Grønt - Sletting av heftelse Linge Fruktlager i Fjord kommune

Landbruksdirektoratet/Omsetningsrådet har blitt kontaktet av Norddal Rekneskapskontor AS v/Jarle Hauge. Regnskapskontoret bistår Sigurd Linge i forbindelse med en overføring av gnr 1 bnr 18 og 23 i Fjord kommune til ny generasjon ved Ingrid Christina Linge Johansen med deres eierpart i Linge Fruktlager.

Det har vist seg at det forekommer en tinglyst urådighetserklæring av 08.05.1957 på eiendommen, med Omsetningsrådet som begunstiget. I følge grunnboken kan ikke Linge fruktlager selges uten samtykke fra Omsetningsrådet.

Landbruksdirektoratet kan ikke se at der foreligger noen grunn til å opprettholde denne heftelsen til fordel for Omsetningsrådet. Direktoratet foreslår derfor at Omsetningsrådet fatter vedtak om å frigjøre eiendommen for heftelsen, slik at eierskiftet kan gjennomføres.